

V I E N Y B Ė

Pdveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 49 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. GRUODZIO (DECEMBER) 18 D.

TEL. APPLGATE 7-7257

KAINA 15 C.

DABAR

JUOZAS TYSLIAVA

Antanas Sniečkus ir kiti savo tautinę sąžinę okupantams pardavę Lietuvos komunistų partijos vadai dažnai skundžiasi "nacionalistinėmis tendencijomis" krašte.

Ką tai reiškia?

Incidentas neseniai įvykusiame Vilniaus universiteto 280 metų sukakties minėjime galėtų būti atsakymas į šį klausimą.

Buvo taip. Kadangi minėjimo išklmėse dalyvavo nemažas skaičius rusų ir kitų Sovietų Sąjungos tautybių atstovų, tai ir pati išklmų programa buvo vedama bendra, visasąjungine rusų kalba.

Tarp sveikintųjų bei kalbėjusių kity "tarybinių respublikų" universitetų vardu, buvo pakviestas ir Rygos universiteto profesorius Ozols, kuris, visų nustebimui, prabilo lietuvių kalba...

Nereikia nė aiškinti, kodėl brolių tautos universiteto profesoriaus kalba susilaukė karščiausių ir ilgiausių plojimų.

Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime paaiškėjo, kad aukos Lietuvos laisvinimo reikalams labai sumažėjusios ir kad ALT izde beliko vos 5,000 dolerių.

Po šio suvažiavimo, ta suma, žinoma, dar labiau suliesės, nes ALT direktoriai andai nutarė, kad už savo žygius Lietuvos laisvinimo darbe taip pat turi gauti atlyginimą. Ir tai ne iš savo organizacijų, kaip pirmiau būdavo, bet iš Amerikos Lietuvių Tarybos izdo...

Buvo įdomu klausyti, kaip keturių politinių srovių ir dviejų broliškių susivienijimų atstovai diskutavo Lietuvos laisvės reikalus. Patys, kaip sakiau, tais reikalais niekur už dyką nevažinėdami, jie, tartum inkvizitoriai, klausinėjo kada, kur, už ką ir kiek pinigų buvo išmokėta ALT Vykdomojo Komiteto nariams...

Oras pereitą šeštadienį buvo labai lietingas, bet ir čia, šiame ALT suvažiavime nuotaikos nebuvo geresnės.

"Gražus yra miško būdas — kožnas groja savo dūdas," sako poetas.

Gražus yra Lietuvos nepriklausomybės idealas, bet jį pasiekti taip reikia gražių pinigų, kurių tos srovės, su savo susivienijimais, su savo dūdomis ir cimbolais, atrodo, nepajėgia surinkti.

Miela svečias, bet gaila varškės, ar koks čia galas.

Juk tas "našlės ašaras," kurias ALT skyriai rankioja Vasario 16 minėjimuose ir kurių dalis, lyg tyčia, dar nubyra Balfui, Bendruomenei ir Talkai, rodos, galėtų lengvai sudėti tos Lietuvos laisvinimo monopolį pasisavinusios srovės, tie susivienijimai...

Nuo to laiko, kai Amerikos Lietuvių Taryba išikūrė, praėjo 20 metų. Per tą laiką užaugo nauja kar-

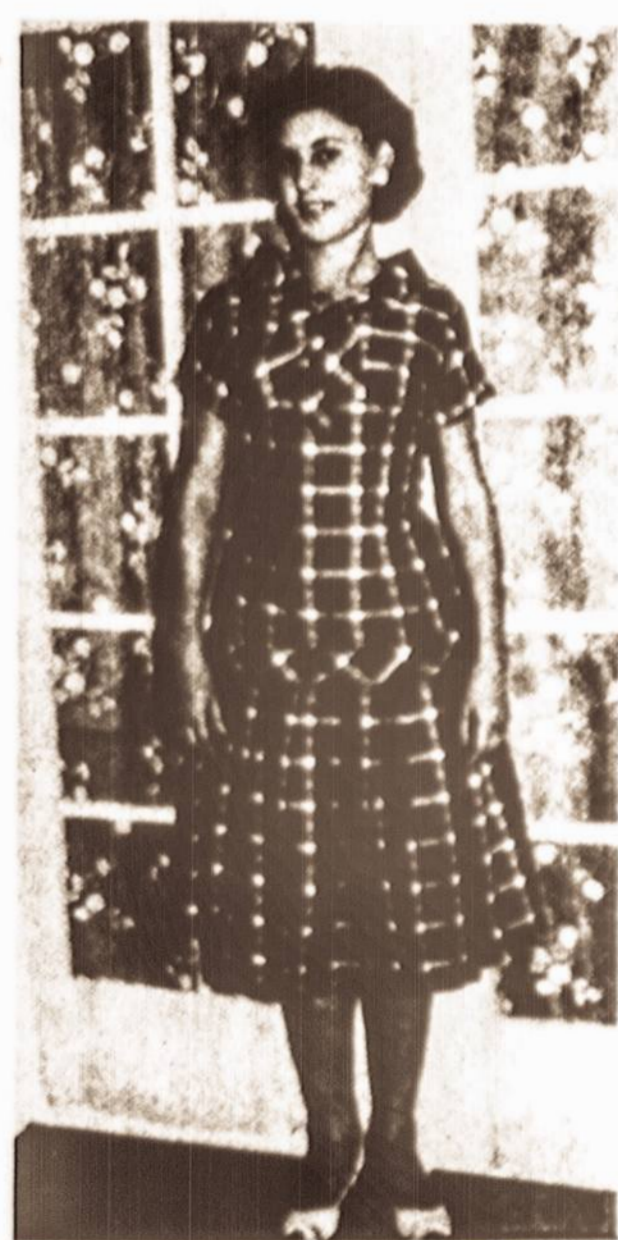

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto nariai suvažiavimo metu, pereitą šeštadienį, Henry Hudson viešbutyje, New Yorke. Už stalo: (iš kairės į dešinę) pirminkas L. Šimutis, sekretorius dr. P. Grigaitis, vicepirminkas inž. E. Bartkus, išdinininkas M. Vaidyla. Kairėje: ALT sekretoriaus padėjėjas Morkus. Veidrodyje matoma E. Mikužiūtė, viena iš suvažiavimo dalyvių. Nuotrauka daryta laike ALT sekretoriaus dr. P. Grigaičio pranešimo.

ties atominių ginklų, kad jais nepajėgtų iš netyčių suduoti pirmą mirtiną smūgį. Jei viena pusė to negalės padaryti, ji karo ir nepradės, nes bijos keršto, kuris privestų prie viso pasaulio sunaikinimo.

Is to išplauktų, kad JAV negali sumažinti nei savo pastangų raketų ir atominių ginklų srityje, nei savo kariuomenės laikomos Europoje, iki prezidento taikos linksniaivimas is tikro visus mirtinai susirgdins...

Dalia Kontvytė, 15 m. amžiaus, prieš keletą mėnesių atvyko iš Lietuvos. Lietuvoje ji gyveno Vilniuje ir mokėsi septintoje klasėje. Vėliau nuostabiu keliu pateko į Lenkiją, o iš ten atvyko į Los Angeles, Calif. pas savo tėvelius.

TARPTAUTINIAI UZKULISIAI

TAIKA ARBA MIRTIS?

UŽ PREZIDENTO EISENHOWERIO TAIKOS LINKSNIIVIMO SLEPIASI ISITIKINIMAS, KAD NAUJAS KARAS REIKŠTŲ VISO PASAULIO SUNAIKINIMĄ.

"I am going to talk peace and peace until you are sick and tired of it, and I am certain that this must be done because the world is hard to sell" — pareiškė prieš išskridamas iš Washingtono prezidentas Eisenhoweris Chicago Tribune korespondentui Walter Trohan. Pastebėjęs tą patį korespondentą Kabule, Afganistano sostinėje, Eisenhoweris jam plačiai nusišypsojo, tarytum klausdamas: "How am I doing?". Indijoje prezidentas privačiai konstatavęs, jog jo "salesman of peace" misija esanti labai sėkminga, tačiau taika turinti būti ir toliau stipriai linksniuojama k ekvienne ušsienio politikos žygyje, viešai pareiškė, kad praėitį reikią užmiršti, visą dėmesį skiriant ateičiai.

Zodžiu, prezidentas pasidarė didesnis taikos apaštalas negu Nikita Chruščiovas, bet tam taika reikalinga, kad ramiau galėjus suvirškinti jau prarytus kraštus ir tautas, ne dėl pačios taikos meilės. Nikitos taikos meilė taikliai apibūdino Averell Harriman savo knygoje PEACE WITH RUSSIA? Ten Harrimanas konstatuoja: "Viskas, kas priešinasi komunizmo plėtimuisi, jo, Nikitos, nuomone yra nusistovėjusios padėties (status quo) keitimas ir tuo pačiu agresijos aktas."

Nejaugi prezidentas to nesupranta? Iieskodami atsakymo į tą klausimą, turime mesti žvilgsnį į politinės scenos užkulsius. Kaip žinia, užsienio politika paprastai yra remiama jėga, jei jos neturi, niekam negalėsi įkalbėti pritari tavo užsienio politikos siekiams. Jėga paprastai yra tvarkoma karo reikalams skirtų ministerijų ir kaip tik čia krinta į akis ministerijų pasikeitimas. Prieš išskridamas į Aziją, prezidentas dalyvavo naujo gynimo sekretoriaus T. S. Gates, jr. prisaiikdinime, o prieš kurį laiką D. Britanijos premjeras Macmillanas pakeitė savo krašto apsaugos ministerį Duncan Sandy laivyno atsargos kapitonu Watkinsonu.

Tie pakeitimai yra labai įdomūs. Duncan Sandy laikėsi panašios karinės politikos, kaip iki šiol ir Washingtonas. Jei būtų prieita prie karo, reikėtų pavartoti atominius ginklus. Atominių karo

baimė kiekvieną kraštą sukalyks nuo karo. Dėl to D. Britanija turinti savo jėgas sutelkti atominių ginklų gamybai, mažindama savo kariuomenės skaičių. Prieš tą savo ministerio politiką šiausių britų aukštieji kariai. Karių nuomonę lapkričio m. pradžioje viešai išreiškė britų ginklavimosi tarnybos viršininkas gen. Sir John Cowley: "Jei mes sovietinio puolimo atveju nepasinaudosime atominiais ginklais, sovietai mus sumuš; bet jei mes panaudosime atominius ginklus, mes patys save praužudysime."

Vienintelė išeitis iš šios dilemos esanti tokia strategija, kuriai pritaria ir NATO viršininkas amerikiečių generolas Norstad: Vakarų kraštams reikia turėti tiek ir tokios kariuomenės, kad ji lengvai galėtų atmušti ir atlaikyti sovietų puolimą iki to laiko iki valstybių vadai nusispręs arba kautynes nutraukti arba sunaikinti visą pasaulį. Atrodo, kad nauja britų karinė politika atsisakys nuo atominių ginklų gamybos, palikdama ją amerikiečiams, o patys britai daugiau stiprins savo paprastos kariuomenės dalinius.

Ir T. S. Gates turės išspręsti eilę galvosukų. Mat, prezidentas Eisenhoweris yra ištikinęs, kad pasaulis negalės pergyventi atominio karo. Is to jo ištikinimo ir išplaukia jo nepaprasta taikos meilė. Tačiau kaip atbaidyti sovietus nuo tos taikos meilės išnaudojimo blogam? Nusiginkluoti, atsisakyti nuo atominių ginklų panaudojimo? Bet jei atsisakoma nuo atominių ginklų, Vakarai tuojau pat praranda savo pranašumą! Senato užsienio reikalų komitetas tam klausimui svarstyti buvo net sudaręs specialę komisiją iš P. H. Nitze, buv. užs. politikos planuotojo Achesono laikais, karinio teoretiko James E. King ir Arnold Wolfers iš Washingtono J. Hopkins universiteto užsienio politikos tyrinėjimo centro. Toji mėgėjų komisija priėmė už gryną pinigą sovietų pasigirimus apie jų pranašumą raketų srityje.

(Karinės žvalgybos specialistai yra linkę manyti, kad sovietai yra sutelkę visas savo mokslines pajėgas propagandos tikslams — raketoms ir mėnuli, tuo tarp JAV rūpinosi daugiau praktiskais ginklais, kuriais galima būtų sunaikinti Sovietų Sąjungą.)

Komisijos nuomone, JAV visų pirma turinčios išlyginti sovietų pranašumą, o vėliau siekti dalino nusiginklavimo, įieškant kurio nors būdu įkalbėti sovietus sutikti su dalinu nusiginklavimu. JAV ir Sovietų Sąjunga galėtų pasilaikyti tik

ta... Jau nekalbant apie tūkstančius naujai atvykusiųjų...

Ar ne laikas būtų pagalvoti apie naujas priemones Lietuvos laisvinimo darbe?

Lietuviai Kalifornijoje

Vienybietė Ona Račkienė, išvykusi ilgesnių atostogų — kuriam laikui buvo sustojusi New Yorke, iš kur jau išvažiavo į Floridą. Savo prieteliams rašo, kad labai smagiai leidžianti laiką ir išnaudoja visas atostogines galimybes. Floridoje mano pabūti gal apie porą mėnesių.

Los Angeles lietuvių Dailių Menų Klubas, po ilgesnės, beveik viso pusmečio, pertraukos gruodžio 13 d. buvo susirinkęs užbaigti senuosius metus. Ši ilgą sezoną pirmininku išbuvo Gasparas Velička.

Bendruomenės glėbojama tautinių šokių grupė "Zilvitis", kuriai vadovauja L. Reivydas, gruodžio 11 d. dalyvavo Hollywoodo televizijos programoje, o gruodžio 20 d. bus Walt Disney svečiais pasakų karalystėje Disneyland, kur dalyvaus Kalėdų šventiniame parade ir programoje.

Vis daugiau lietuvių pasirodo ir romantiškoje Havajų padangėje Pacifike. Neseniai iš ten, praleidusi atostogas, grįžo M. Jurkanskienė, o šiomis dienomis iš ten išskrido J. Bertulienė, kuri irgi ten praleis savo atostogas.

Kai kurie lietuviai, didesnių namų savininkai, besiverčią butų nuomavimu, nusiskundžia, kad paskutiniu laiku esą sunkoka išnuomoti butus, gana ilgą laiką

vienas ar daugiau butų stovi neišnuomoti ir per tai susidaro nuostolis. Prieš dvejus — trejus metus, esą būdavo užtenka tik padėti iškaba, kad išnuomuojamą — tą pačią dieną iškaba jau galėjai nuimti. Nuomininkų būdavo net pasirinkimas. Dabar gi priešingai — per kelias dienas jei ir užklysta koks buto įieskantis, tai aiškiai matyti, kad jis turi didelį butų pasirinkimą, nes net kainos nepaklausęs eina toliau... Mato kaip greitai pasikeitė laikai: pirma butų savininkas rinkosi nuomininką, dabar nuomininkas renkasi buto savininką.

Po Jonaičio ir Poderio pvardžių iškilimo Amerikos sporto pasaulyje (pirmasis žinomas Unitas pavarde, o antrasis vadinas Podres), Los Angeles mieste kyla kita sporto žvaigždė lietuvišku vardu — Lou Rymkus. Jis numatomas kviesti Los Angeles futbolo komandos Rams treneriu.

Kaip iš naujutėlio automobilio per vieną dieną pasidaro senas — neseniai patyrė rašytojas Alg. Gustaitis. Jis pirkė visai naują vokiečių gamybos automobilį. Nuvažiavęs miestą "paparkino" gatvėje, o pats su reikalais nuėjo savais keliais. Kai grįžo — iš naujo automobilio buvo belikusiu laužo krūva. Ir kaltininkas neįmanoma susekti, nes gal būt koks sunkvežimis stuktėlėjęs, pats nedaug nukentėjęs nuzvimė savais keliais.

L. Briedzio nuotrauka
Grupė Los Angeles lietuvių: iš k. į d. V. Kazlas, O. Razutienė — veikli Bendruomenės jaunimo vadovė, prof. M. Biržiška, kanau-ninkas Steponis, solistė Florencija Korsakaitė, V. Saladžius ir P. Zaronskis.

Aktorius — režisierius Gasparas Velička jau ilgesnis laikas kaip pastoviai dirba vienoje kino filmų studijoje.

Filmų ir TV aktorė Rūta Kilmonytė — Lee savo kelionę Azijon atidėjo po Kalėdų švenčių.

Hollywoodo televizijos aktorių, kalbančių lietuviškai, skaičius padidėjo dar vienu, būtent, kaip vietinė spauda praneša —

tūliu Henry Kulky. Tai esąs buvęs profesinis ristikas, visame pasaulyje turėjęs virš 3,000 rungtynių, dabar pasidaręs aktorium ir, tarpe kita ko, viename TV veikale yra vaidinęs su Rūta Lee — Kilmonyte.

Henry Kulky esą, be anglų kalbos, kalbą dar šiomis: prancūzų, ispanų, portugalų, lietuvių, lenkų, rusų ir italų.

Vietinis ALTAS sekančių metų Vasario 16 minėjimą numato rengti Sv. Kazimiero parapijos salėje, vasario 14 d. — sekmadienį. Kviestinių kalbėtojų sąrašas, tarpe kitų yra: prof. J. Brazaitis, J. Tyšliava, dr. A. Trimakas, J. Tyšliava, dr. A. Trimakas, prel. Krupavičius ir kt. Prof. Brazaitis ir dr. Trimakas iš sąrašo jau esą "iškritę."

Pirmajam Los Angeles lietuvių kolonijoje kaukių baliui, kuri rengia Lietuvių Bendruomenė, išnuomota puiki Larchmond salė Hollywoode. Balius įvyks vasario 27 d., be jokių laiko suvaržymų — nuo tamsos iki šviesos.

Gruodžio 12 d., Los Angeles miestas oficialiai pradėjo Kalėdų sezoną "Daugelio Tautų Kalėdų Eglutės" atidengimu miesto meno galerijoje. Įstatyta virš 30 tautų, kiekvienos tautiniais motyvais papuosta, eglučių, kurių tarpe ir lietuvių. Lietuvių eglutės pa-

GRAŽUS POBŪVIS

Lapkričio 28 d. Balfo 36 Skyrius Stamfordde surengė rudens balių. Balius turėjo didelį pasisekimą. Maža Stamfordo lietuvių kolonija džiaugėsi sulaukusi daug svečių.

Stamfordo Balfo skyriaus valdyba nuoširdžiai dėkoja:

Programos dalyviams, solistui Viliui Brazėnui, rašytojui Jonui Ruteniui ir muzikui Alan Bucher;

Svečiams, kurie nepabūgo rudens oro ir atvyko iš Norwalko, Bridgeporto, Port Chestero, Hartfordo ir New Yorke;

Moterims už skanius ir gausius užkandžius ir gražiai papuoštus stalus, o taip pat visiems Stamfordo skyriaus nariams, savo darbu ir dosnumu prisidėjusiems prie baliiaus parengimo bei pasisekimo.

Valdyba.

AUKOS GIMNAZIJAI

Vasario 16 Gimnazijos rėmėjų būrelio nr. 3 metinė apyskaita:

Surinkta aukų Seaford, L. I suvažiavime — 25 dol., SLA 242 kuopa 13 dol., Taut. klube surinkta — 8 dol., K. Kraučiu-nas — 12 dol., Alg. Narvydas — 12 dol., Ner. Norvaišaitė — 12 dol., Pranas Narvydas — 12 dol., J. Valakas — 2 dol., Viso — 96 dol.

Pinigai pasiūsti per BALFą ir gauti pakvitavimai.

KONCERTAS IR BALIUS

Maspetho Lietuvių Pil. Klubo Moterų Skyrius ir Jokūbo J. Stuko radijas bendrai ruošia koncertą ir balių 1960 m. sausio 9 d. (šeštadienį) 7 v. v. Klubo salėje, 63-69 Grand Ave., Maspethe. Programoje Rūtos ansamblio choras ir šokėjai.

ruošimu ir papuošimu rūpinosi Lietuvių Bendruomenė. Ponia Lembergienė labai gražiai išpuošė pačią eglutę, gi J. Ažuolaitis ir K. Liaudanskas sutvarkė patalpas ir rankdarbių parodėlę. Tam reikalui rankdarbių apščiui buvo gauta iš Kilmonių (aktoriės Lee tėvų) ir ponų Raibių.

Gruodžio 19 d. 5 val. vakare prie lietuvių eglutės bus ir atitinkama programa, kurią atliks Bendruomenės jaunių grupė, vadovaujama O. Razutienės.

vb.

Skanaus!

Kasdien
JUSU NAMUOSE

gali būti šventiškos vaišės, jei patieksite **IMPORTUOTO LENKIŠKO KUMPIO**, įvairiai pagaminto . . .

- Garsus visur pasaulyje KUMPIS iš LENKIJOS teikia didžiausio pasitenkinimo, nes jis be kaulų, neriebus ir be drebučių, nieko nereikia išmesti, ypač liesas, minkštas, švelnus, sultingas, jau paruoštas valgymui — iš viso KUMPIS iš LENKIJOS nepalyginamo skonio ir labai **EKONOMISKAS**.

- **IMPORTUOTAS** iš LENKIJOS KUMPIS šiuo metu gaunamas mažomis, šeimai tinkančiomis; trijų — keturių — ir penkių svarų dėžutėmis.

- Apsipirkdami nepamirškite apsirūpinti **IMPORTUOTU** iš LENKIJOS KUMPIU taip, kad visada turėtumėte namie pakankamą šio **SKANESTO** kiekį iš **SENOJO PASAULIO!**

- Visada reikalaukite kumpių iš Lenkijos

TIKRIEJI mėsos gaminiai iš Lenkijos turi etiketę
ATLANTA — KRAKUS — TALA — DOM
su parašu "PRODUCT OF POLAND".

Arlington RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line — Norwood Avenue Station
Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAČIAI

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA JOKUBAITIS
ir JURGIS JOKUBAITIS

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIONAI

įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIRginia 3-3544

AP's T. V. Service

ALBERT J. MISIONAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI

Darbas Garantuotas Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th STREET RICHMOND HILL 19, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-6895

D. Cibo nuotrauka

Žurnalistas Juozas Kaributas su filmu žvaigžde Sandara Dee Hollywoodo "Santa Claus Lane Parade of Stars". Kaributas šiais metais buvo kviestas, kaip specialus korespondentas, kur galėjo dalyvauti ir žvaigždžių vakariėne.

Aldona Stempužienė Hartforde

Hartfordo lietuvių radijo valandėlės "Tėvynės Garsu" koncertas praėjo su dideliu pasisekimu. Tai pirmą kartą Hartforde buvo suruoštas vienos dainininkės koncertas — recitalis. Pažymėtina, kad programa apsiėjo be lenciuėlių ir kitokių pynių. Po programos nebuvo net dešelių su kopūstais, iš ko paprastai būna sprendžiama, ar koncertas buvo pavykęs ar ne. Tai buvo staigus sulaužymas įsienėjusių tradicijų lietuviškuose rengimuose.

Sudėtinga ir idomią programą, susidedančią iš lietuviškų dainų ir operų arijų vėrtimų, o taip ir originalioje kalboje, atliko Aldona Stempužienė, kuria meistriskai akompanavo prof. Vyt. Marijošius.

Solistė sėkmingai įrodė publikai kas yra geras dainavimas, iš ko jis susideda, kur ir kiek naudoti balso, kaip jį naudoti ir pagaliau kaip pakelti lietuviškojo repertuaro standartą. Visa tai nėra lengva atlikti.

Graži ir turtingu savo balsu, aiškia dikcija, giliu dainuojamosios minties jausmingu išgyvenimu ir aukšta dainavimo technika, solistė atliko dainas ir arijas aukščiausiam meniskumo laipsnyje. Klausytojai buvo vispusiškoje dainininkės įtakoje. Kartu, jie išgyveno kiekvieną nuotaką — linksmą arba liūdną.

Vlodo Jakubėno "Piemėnų raliavime" puikiu ir efektingu savo "sotto voce" planissimo balsu taip giliai buvo išgyvenusi į dainą, kad nevienas klausytojas sukūrė savo mintyse vaizdą vargdienio Lietuvos laukų piemenėlio, kuris ganydamas bandą traukdavo savo gailėsčio giesmelę.

Nekalbant plačiau apie atskirus programos numerius, kurie visi buvo atlikti su nepaprastu sklandumu ir šiltu publikos priėmimu, reikėtų paminėti jaunųjų mūsų kompozitorių naujus kūrinus. Tai Jono Švedo "Maras," kurio buvo čia premjera ir Dariaus Lapinsko "Serena-da." Nors šie kūriniai yra reikalingi gan kultūringai pasirošiusio klausytojo, tačiau ir čia dainininkė sugebėjo palaikyti atydų klausytojų dėmesį.

Už šį drasų pasiryžimą įjungti naujos modernios lietuvių kompozitorių kūrybos į savo repertuarą, Aldonai Stempužienei priklauso didelė visų mūsų padėka. Būtų gražu, kad ir kiti mūsų dainininkai pasektų jos pavyzdžiu.

JURGIS PETKAITIS

METINIS VIENYBĖS KONCERTAS įvyks 1960 m. vasario 7 d., 4 val. po pietų Webster Hall, New Yorke.

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 18 d.

Lietuviškoje Chicagoje

"Koezistencijai" prasidėjus

SOVIETINIS FILMAS VIETOS LIETUVIŲ AUDITORIJOJE. ŽIŪROVAI PASTEBI DIDELĮ SKIRTUMĄ TARP ŠIO IR ANO PASAULIO. CHICAGA DAR VIENĄ KARTĄ IŠVENGĖ LIETUVIŠKO SOVIETINIO PREMĖRO. METMENŲ KRIKŠTYNOS.

Pereitą savaitgalį, Chicagoje Lietuvių Auditorijoje, kur dar palyginti neseniai būdavo girdimos tik priešsovietinės kalbos, prasidėjo nauja koezistencijos, ar jei norite "kultūrinio bendradarbiavimo" era. Čia buvo rodomas sovietinis "Aukšinių Būrių" filmas, prie kurio, turbūt, kad pabrėžus "Bendradarbiavimą," buvo prikergtas ir Chicagoje pagamintas lietuviškas mėgėjiškas "kartūnas." Pagal Vakarų standartą, Aukšinių Būrės yra techniškai ir meniniai labai primityvus filmas. Jo turinyje du vaikinai lyg ir varžosi dėl vienos merginos. "Gerasis" herojus yra pirmūnas, atseit stachanovietis, "blogasis," kaip gi kitaip, savo kalboje vartoja keletą anglišku žodžių dėvi "amerikoniskai" languotą švarką, "frizuoja" plaukus ir dairosi į kryžių. Veiksmas vyksta Kuršų Neringoje, Nidoje, žvejų tarpe. Įpinta komišku situacija ir dainų, kuriose skamba ne tiek lietuviškos, kiek visąsąjunginės rusiškos melodijos, nors žodžiai lietuviški.

Publikos per abi dienas buvo palyginti daug (netoli 1,000) ir labai mišrios, senoviškų ir dypukų. Jos išsinešti išpūdžiai taip pat labai mišrūs: iš vienos pusės atbunda šiltas sentimentas viskam, kas lietuviška, iš kitos — 15 ir daugiau metų praleisti užsieniuose iškasė didelę prarają ne tik žmonių išvaizdoje, elgesyje bet net ir galvoje. Į akis krinta faktas, kad ne tik mes suamerikonėjome, bet ir Lietuvoje likę susovietėję, žmonės nebe tokie, kokius palikome ir tiek.

Čikagiškiai cinikai dabar juokauja, kad dypukai prieite čia tiek Nepriklausomos Lietuvos sąjungu, kaip karių Ramovė, polijojos Krivulė, Šaulių Sąjunga ir panašiai, dabar turėtų atgaivinti ir draugiją sovietų tautų kultūrai pažinti, per kurią sovietai varė savo "kultūrinę" propagandą Nepriklausomybės laikais...

Lietuviškos Chicago veikėjos buvo kiek sujaudinusi žinia, kad į Ameriką (ir Chicago) atvažiuoja sovietinių respublikų ministeriai pirminkai, jų tarpe ir Lietuvos. Kaip žinia, tai lyg ir atsakymas į šių metų vasarą įvykusį JAV gubernatorių ekskursiją Sovietų Sąjungon. Kai gubernatoriai pakvietė tuos savo "kolegas," sovietinius premjerus, ALTA išsiuntinėjo jiems protestą, nurodymą, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos sovietiniai premjerai nėra teisėti tų kraštų reprezentantai. Į tą protestą, kai kurie gubernatoriai pasiskubino atsakyti, jog jie pilnai sutinka su ALTO išdėstyta pažūra, o kiti tik padėkojo už dėmesį. Pasklidus žinia, kad sovietų "premjerai" vis

Laikraštiniškai budį... Narkėliūnaitė ir Morkus (iš Chicago) atidžiai seka Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimo dalyvių kalbas. Tuo tarpu veidrodyje matomi kaikiurių suvažiavimo dalyvių veidai. Suvažiavimas įvyko Henry Hudson viešbutyje, New Yorke. Vyt. Maželio nuotrauka

dėlo atvažiuoja, Washingtonė išsiaiškinta, kad jų tarpe nėra Lietuvos premjero. Aiškina, kad buvę pakviesti tik tų sovietinių respublikų pareigūnai, kuriuose JAV gubernatoriai patys viešėjo. Į Lietuvą ir kitus Pabaltijo kraštus, jie, kaip žinia, nebuvo išleisti...

Gruodžio 12 d. Pakšto svetainėje įvyko jaunosios kartos žurnalo METMENYS krikštynos, kuriose dalyvavo apie šimtas žmonių. Krikštijama buvo ne koku stipresniu, dvasią sukrečiančiu, gėralu, bet paprasta kavute. Metmenys yra 144 psl. palyginti mažo formato, (kiek didesnio už "Readers Digest") ir techniškai, ypač viršelis, nevisai vykę. Tikimasi, kad senoji karta dabar bus paskatinta išleisti savo ATAUDUS ir suruoš "stipresnes" krikštynas.

Gruodžio 13 d. 2-sios dainų šventės komitetas iškilmingai pėrmė 1-sios dainų šventės pelno

likučius — 2,500 dol. iš jo saugotojų: J. Daužvardienės, A. Stephens ir A. Džirvono. Kaip žinia, iš pelno 1,000 dolerių buvo paskirta išleisti jaunimui dainorėlį. Tai padaryti apsiėmė J. Kreivėnas, kuris surinko jam ir kiek medžiagos, bet iki šiol dar nebaigė jo ruošti. Dėl to jam pastatytas ultimatumas iki gruodžio 27 d. galutinai pranešti ar jis įvykdys savo pažadus ar ne.

Kalėdinę savaitę Chicago Tribune paskelbė savo "star reporterės" Norma Lee Browning straipsnį apie įvairių tautų kalėdinius papročius, kuriame bus skirta nemažai vietos ir lietuviškoms.

Šiaudinukai, senoviskai lietuvių liaudies universaliniai papuošalai, kuriais kasmet dabinašos lietuviškos kalėdinės eglaitės čikagiškiam me mokslo ir pramonės muziejuje, kasmet sukelela didelio susidomėjimo. Šiais metais jų pavyzdžių muziejuje prašomas iš įvairiausių Amerikos vietų, kaip pvz. Floridos ir Texaso.

Liberty Federal jau turi 40 milijonų

PHILADELPHIA, Pa. — Kazio ir Onos Čeledinų vadovaujama Liberty Federal Savings and Loan Association neseniai pasiekė 40 milijonų dolerių turtą. Tai tikrai nuostabus šios lietuvių įkurtos ir jų pačių kontroliuojamos įstaigos augimas. Juo labiau, kad prieš 20 metų ši įstaiga dar neturėjo nė milijono dolerių...

Dabar Liberty Federal įstaiga yra 58 metai, bet jei ji ir toliau taip greitai augs, tai netrukus turės tiek pat milijonų, kiek ir metų... Reikia pasakyti, kad šio paskutinio golo (40 milijonų dolerių) Liberty Federal pasiekė iš dalies savo vykdomosios viceprezidentės Onos Čeledinienės dėka. Mat, prieš pora metų Liberty Federal įsteigė skyrių, kuriam vadovauja Ona Čeledinienė. Skyrius atidarytas šiaurinėje Philadelphia miesto dalyje. Čia gyvena labai daug jaunų šeimų, kurias tik reikėjo paraginti taupyti. Naujai įsteigto skyriaus vedėja Čeledinienė išvystė tokią propagandą, kad, rezultate, per nepilnus dvejus metus, Liberty Federal skyrius pasiekė sešių mi-

lijonų dolerių turtą. Nenuostabu, kad dabar vietos lietuviai juokauja: "Tarp Kazio ir Onos Čeledinų prasidėjo lenktynės..." Kaip ten bebūtų bet faktas yra taktu, kad Liberty Federal jau turi 40 milijonų dolerių. Ir jeigu šiandien Liberty Federal Philadelphiaje užima net trečią vietą tos rūšies įstaigų tarpe, tai čia yra neabejotinas abiejų Čeledinų nuopelnas.

Vieno dalyko, ko Liberty Federal vedėjai pasigenda, tai kitų miestų lietuvių taupymo sąskaitų atidarymo šioje įstaigoje. O taupyti kitų miestų ir net valstybių lietuviams šioje įstaigoje verta, ir štai dėl ko: 1. Liberty Federal, kaip ir visos finansinės institucijos Amerikoje, turi federalinę apdraudą iki 10,000 dolerių; 2. Nuo Naujų Metų Liberty Federal mokes 4% dividendų; 3. Liberty Federal yra lietuvių įstaiga, kuriai vadovauja visos Amerikos lietuviams gerai žinomi veikėjai, Kazys ir Ona Čeledinai. O dėl to, kad Liberty Federal yra Philadel-

phijoje, o ne tame mieste, kur taupytojas gyvena, tai čia Kazys Čeledinas turi labai tinkamą atsakymą: "Nuo Jūsų iki Liberty Federal yra tik tiek, kiek nuo Jūsų namų iki artimiausios pašto dėžutės..." Todėl, norintiems Liberty Federal įstaigoje atidaryti savo taupymo sąskaitą, reikia tik parašyti: Liberty Federal, 202 N. Broad St., Philadelphia 2, Pa.

FIRE - AUTO - LIABILITY - LIFE

ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street, Brooklyn 1, N. Y.
Telefonas; MAin 4-6400

700 Caroline Avenue
N. Valley Stream, N. Y.
Tel. Valley Stream 5-0783

- BULGLARY - COMPENSATION -
HEALTH - ACC. HOUSEHOLD

VIENYBĖ
Lithuanian Weekly Established in 1886
 Juozas Tysliava, Editor and Publisher
 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
 Telephone: APplegate 7-7257
 Vytautas Meškauskas, Associate Editor
 2625 S. Harvey, Berwyn, Illinois
 Entered as Second Class Matter October 23, 1907
 at the Post Office of Brooklyn, New York
 Subscription rate: \$7.00 for one year.
 Advertising rates on application

Žurnalizmo ABC

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

TOBULA KORESPONDENCIJA

CHICAGOS ŽURNALISTŲ SĄJUNGOS PIRMININKAS DUODA PAVYZDĮ...
 KAIP NEREIKIA RAŠYTI. APVERSTOS PIRAMIDĖS FORMULĖ. PAGRINDAS
 TOBULAI KORESPONDENCIJAI. AIŠKUMAS IR TRUMPUMAS NEKENKIA.

NAUJOS VALSTYBĖS

Naujosios de Gaulle politikos dėka, buvusios prancūzų kolonijos Afrikoje, viena po kitos, tampa nepriklausomomis respublikomis.

Kadangi britai taip pat išsižada kolonijų, tai juodasis žemynas, atrodo, neišvengiamai turės virsti laisvų tautų bendruomenės žemynu.

Žodžiu, kolonijų politika, kurios anglai su prancūzais laikėsi daugiau kaip tris šimtus metų, baigia savo dienas.

Bet negalima sakyti, kad anglai ir prancūzai, išnaudodami kolonijų gyventojus, nieko jiems nebūtų davę. Kolonistai jiems davė kultūrą, nekalbant jau apie tą patį laisvės bei nepriklausomybės supratimą.

Šis kultūrinis indėlis anglams ir prancūzams duos apčiuopiamos naudos, nes naujai susikūrusios valstybės ir toliau palaikys saitus su buvusiais kolonistais.

Tik kūjo ir pjautuvo ženklų pažymėtos Eurazijos tautos, deja, dar nepajėgia nusikratyti kolonializmo jungu.

JOHN L. LEWIS

Pirmieji lietuviai ateiviai Amerikoje buvo anglakasiai, todėl žinia apie John L. Lewis pasitraukimą iš anglakasių unijos (United Mine Workers) prezidento pareigų negali neatkreipti šio laikraščio skaitytojų dėmesio.

John L. Lewis, kuriam dabar 80 metų, tose pareigose išbuvo lygiai pusę savo amžiaus. Lewis nuopelnai anglakasių unijai kalba faktais. Kai 1919 metais Lewis perėmė anglakasių unijos vadovybę, anglakasio dienos uždarys nesiekė nė trijų dolerių. Dabartinis anglakasio dienos uždarys viršija 24 dolerius...

Lewis dėka, Amerikos anglakasiai šiandien uždirba žymiai daugiau, negu kiti pramonės sričių darbininkai. Be to, jie ir jų šeimos aprūpinti pensijomis. Nenuostabu, kad ir Lewis, pasitraukę iš pareigų, dabar gaus savo pensiją - 50,000 dolerių į metus.

Chicagoje turime veiklų lietuvių žurnalistų sąjungos skyrių. (Kodėl didelė dalis į jį susibūrusių asmenų save vadina žurnalistais, liks turbūt niekuomet neišaiškinama paslaptimi.) Jo pirmininkas yra p. Antanas Gintneris labai veiklus visuomenininkas ir uolus abiejų čikagiškių dienraščių DRAUGO bei NAUJIENŲ bendradarbis. Visuomenininkui Gintneriui priklauso pagarba ir padėka, bet ŽURNALISTAS Gintneris mane paskatino parašyti šį žurnalizmo ABC skyrelį, nes, jei pačiam pirmininkui nežinomos elementarinės jo verslo ar profesijos taisyklės, apie jas verta viešai pakalbėti.

Pono pirmininko specialybė, atrodo, yra rašyti reportažus ar kaip pas mus priimta paprastai vadinti - korespondencijas. Korespondencija yra kiekvieno platesnei visuomenei skiriamo ir dažniau einančio laikraščio pagrindas. Juk laikraščio uždavinys, kaip jau minėjome, ir yra informuoti apie tai ką žmonės veikia, jaučia ir galvoja. Juo daugiau laikraštyje juo jis įdomesnis. Žinoma, ta sąlyga, jei jie parašyti apgalvotai, įdomiai ir trumpai.

Viena pono pirmininko rašyta korespondencija, tilpo š. m. gruodžio 8 d. NAUJIENOSE. Jos antraštė:

MOKYTOJŲ SĄJUNGOS VESTUVĖSE

Antraštė patiekia sunkų galvosūki. Ką gi reiškia "Sąjungos vestuvėse"? Vestuvėse paprastai yra du dalyviai, (o gal sąjunga gali pati su savim apsivesti?). Antraštė sulntriguoti, skaitykime toliau. Ponas pirmininkas gruodžio 8 d. numeryje rašo apie lapkričio 21 d. įvykusį mokytojų sąjungos Chicago skyriaus dešimtmečio paminėjimą. "Juk dešimt metų tai nėra viena diena" - pastebi korespondencijos autorius ir verčia savo skaitytojus perskaityti bent 100 panašių samprotavimų eilučių iki prieina prie to įvykio aprašymo, kuris davė antraštę visai korespondencijai:

"F. STROLIOS IR A. KIRVAITYTĖS VESTUVĖS" šį kartą ne tikros, tik miniatiūrinės, scenoje." Žodis, "miniatiūrinės" sukella nemažesni galvosūki negu pačios "sąjungos vestuvės". Pagal Skardžiaus ir Co. Lietuvių Kalbos Vadovą miniatiūra yra mažas pavelslas, smulkus meno dalykas, sumažintas daiktas. Kaip vestuvės gali būti miniatiūrinės, ypač jei jose, kaip toliau sužinome, dalyvavo 40 žmonių, kurie "šoko, dainavo, griežė ir pasakas sakė" - lieka ir toliau neaišku. Išskaičiaves, ką koks valkas paskambino ar pašoko, neužmiršdamas paminėti kompozitoriaus pavardės, autorius 20 eilučių skiria vaišių aprašymui: "Patys prisinesė tortų, mėsų ir kitokių skanėčių. Ruoša buvo didelė. Sunku buvo viską gražiai ir tobulai atlikti, bet buvo padaryta (kiek galima tokiu atveju padaryti) ir sutvarkyti". Ir šioje pastraipoje autorius skaitytojui patiekia dar vieną mįslę:

"KARVUTĖ IR UŽKANDŽIAI TIRPO SVEČIŲ MALONUMUI."

Ar tai reiškia, kad kavutė sutirpo dar prieš atsigeriant ar vėliau, ir kur?

Kaip sakėme - visuomenininkui Gintneriui priklauso padėka, kad jis nors ir labai pavėluotai (sudėtinis žodis "laikraštis" susideda iš žodžių laikas ir raštas; pirmasis žodis turėtų priminti, kad pasenusi naujiena jau ne naujiena) aprašo įvairius įvykius, tenka tik pasigailėti, kad žmogus save vadina ŽURNALISTU visai nesuka sau galvos profesiniais reikalais.

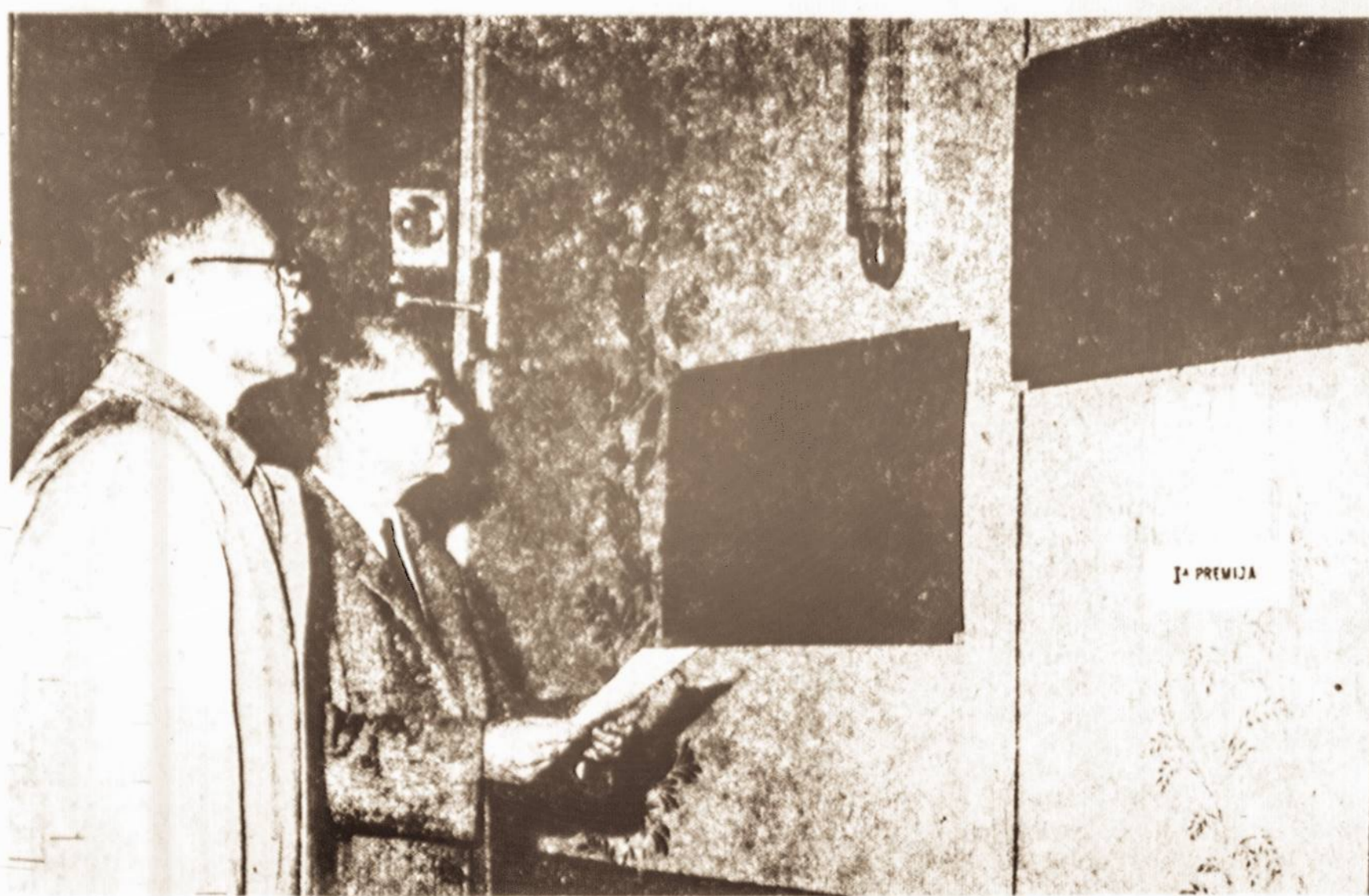
Jei žurnalistų pirmininkas nueitų į eilinį Chicago viešąjį knygyną ir ten pasiskaitytų kurią nors knygą apie žurnalizmą, pvz. Carl Warren, MODERN NEWS REPORTING, kurios šiais metais išėjo 3 laida, jo žurnalistinis akiratis nepaprastai prasiplystų ir ten jis sužinotų tai, ką jau sužino Amerikos aukšt. mokyklų mokiniai, bent kiek susidomėję žurnalizmu, būtent, kaip parašyti paprastą korespondenciją. Deja, ir tam reikia šio tokio mokslo.

Sprendžiant iš aukščiau minėtos korespondencijos pavadinimo, svarbiausias dalykas mokytojų sąjungos dešimtmečio minėjime buvo lietuviškų vestuvių papročių atvaizdavimas. Jei taip, autorius pirmoje pastraipoje turėtų trumpai atpasakoti tą vestuvių atvaizdavimą, antroje pastraipoje reikėtų pažymėti kuria proga tas įvykis (sąjungos dešimtmetis - plačiau paminima pati sąjunga), o vėliau išsileidžiama į kitokias smulkmenas: susirinkimas buvo pradėtas himnu, sveikino tas ir tas, kitoje programoje dalyvavo tas ir tas.

Visa korespondencija duodama apverstos piramidės formoje. Pirmiausia kas įdomiausia ir svarbiausia, kas sudaro visos korespondencijos pagrindą, o vėliau vis mažiau ir mažiau reikšmingesnės smulkmenos. Nauda iš tokio išdėstymo yra ta, kad skaitytojas negaišdamas laiko tuojau sužino svarbiausius dalykus ir toliau skaito tik tada, jei turi kokį specialų interesą. Redakcijai toks išdėstymas naudingas tuo, kad nesant vietos, korespondencijos galą galima lengvai nugnybti be jokios didesnės žalos pačiai korespondencijai. Išvardinimas visų sveikintojų litanijos korespondencijos pradžioje gal ir labai maloniai pakutena pačius sveikintojus, tačiau eilinį skaitytoją atbaido nuo tolimesnio skaitymo.

Jei, paėmus kitą pavyzdį, M. Krupavičius kariuomenės šventės minėjime DP išvadino drigantais, o kiti kalbėtojai pasakė daugiau ar mažiau trafaretines, momentui pritaikintas, kalbas, korespondento pareiga yra išskirti tą Krupavičiaus posakį, nes jis sudarė staigmeną. Nuslėpti tą palyginimą, kaip tai padarė mūsų dienraščių korespondentai, nėra jokio tikslo, nes M. Krupavičius, vienas geriausių mūsų senosios

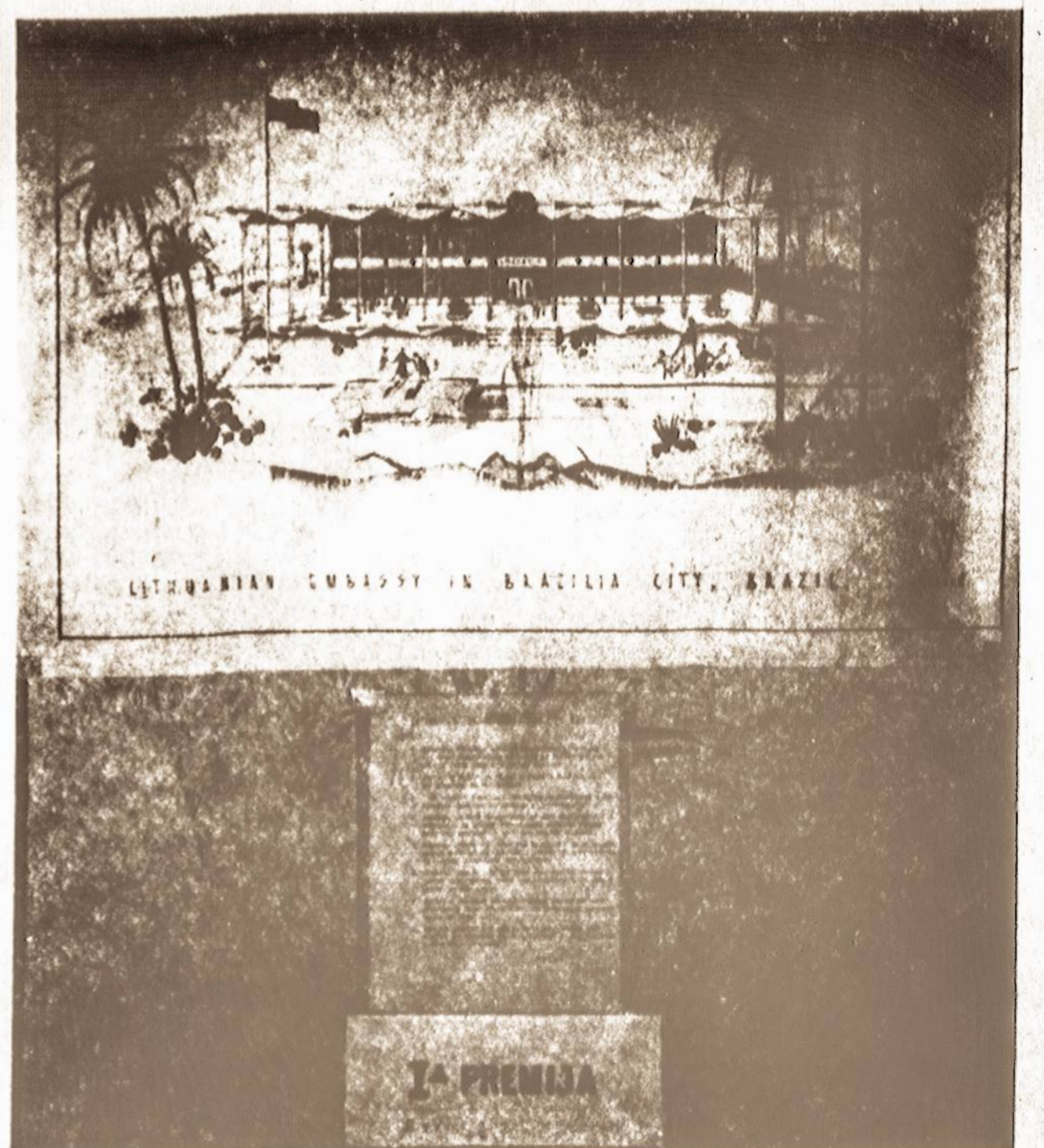
(Nukelta į 5 psl.)

J. Tysliavas, Jr. nuotrauka

VIRŠUJE: Inž. I. Gasiliūnas ir architektas V. Švipas studijuoja architektūrinius projektus Lietuvos pasiuntinybės rūmams naujai statomoje Brazilijos sostinėje. Konkursą šiems projektams buvo paskelbusi Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjunga. Pirmąją premiją laimėjo architektas E. Arbas-Arbačiauskas iš Detroito.

DEŠINĖJE: Kalbamas arch. E. Arbo-Arbačiausko projektas, išstatytas kartu su kitais dviem A. Žemaičio ir K. Ječiaus premijuotais projektais Liet. Pil. Klubu salėje, Brooklyne.

Neseniai Philadelphijoje įvyko Demokratų partijos veikėjų "100 dolerių nuo lėktės" vakarienė, kurioje dalyvavo ir lietuviai — Jieva Rockefellerienė ir Antanas Varnas. Iš kairės į dešinę: Dr. J. Sheldon, Carmine de Sapio, kongr. V. L. Anfusio, Jieva Rockefellerienė, Antanas J. Varnas (einęs lietuvių diviziono pirmininko pareigas), M. Leman ir p-nia D. Sheldon.

Jules Schick nuotrauka

TOBULA KORESPONDENCIJA... (Atkelta iš 4 psl.)

politikų kartos kalbėtojų, jį pavartojo sąmoningai, norėdamas daugiau sudramatizuoti lietuviybės išlaikymo problemą. Ar tai gerai ar ne, yra kitas klausimas, jau išeinąs iš korespondencijos ribų, pačioje korespondencijoje užtenka tik paminėti kokį efektą toks palyginimas padarė publikai.

* * *

Jeigu tokių taisyklių būtų laikomasi mūsų spaudoje, vadinamos korespondencijos būtų paprastesnės, trumpesnės ir įdomesnės. Žinoma, tokių taisyklių negalima taikyti visiems straipsniams. Jiems bendros taisyklės, kaip ir romanams, nėra. Dažnai originalumas — maištas prieš nusistovėjusią tvarką — gali būti naudingas. Tačiau neužmirština, kad kiekviena pastanga išsireikšti galimai aiškiau ir trumpiau visados išeina į naudą.

Mums rašo

Noriu Tamstai pareikšti padėką už pagalbą, išsiaiškinti tai, kas mums eiliniams bostoniečiams ligi šiol buvo lyg ir mistė.

Mat, pas mus Bostone yra toks klubas, kuris pradžioje vadinosi "Rašytojų Klubu," o vėliau tas klubas pasivadino "Kultūros Klubu." Kokie buvo motyvai klubo vardui pasikeisti — nežinia. Pagaliau, tai nesvarbu, nes tas klubas kaip toks bendruomenės gyvenime veik nesi-reiškia; veikia savybėje dažniausiai ruošdamas vienas kito pagerbimus, su kavutėmis, ruošdami sau paskaitėles ir panašiai. Tai, žinoma, yra klubo reikalas, ir dėl to prieš nieko žmogus negali pasakyti. Bet nuo to klubo pusės kartais papučia vėjai su labai savotiškais idėjomis, kurios jau paliečia ir visuomenę. Iš ten atrodo, atsirandama tendencijų į rimtą norą pasisavinti išimtinę žmonių vertinimo privilegiją — norą visuomenę suskaldyti į autoritetų klasę, kuri nustato kas turi teisę kalbėti vienu ar kitu klausimu ir į diletantų minią, be teisės reikšti savo nuomonę ir tik klausytis autoritetų nurodymų. Tada žinoma, visuomenė gali kalbėti.

Panašioms vėjams pučiant, dabar metams šūkis: "Pažinkime savo talentus." Ir dėl to nustato: tas yra talentas, anas yra talentas, o šitas tik diletantas. Ka gi, žmogus žilūri, klausaisi ir, būdamas tik "diletantų minios" molekula, neturi teisės ginčytis, (ir į laikraščius gali rašyti tik parinktieji) žmogus paklysti sąmoningai suraizgytų terminų miške, tikrai nežinodamas jų turinio šių gyvenamųjų sąlygų aplinkoj. O vis dėlto matai, kad seniausias ir geriausias būdas talentams pažinti, tai ne šių sąlygų auteritetų sudarytoji ir norima įpiršti žmogaus kvalifikacija, bet išiklausymas ir patį pretenduojantį talentą, kada jis nuoširdžiai reiškiasi: kada jis, pavyz-

Kieno arkliais Chrusčiovas laimėtų lenktynes su Amerika?

Gruodžio 9 Pavergtųjų Europos Valstybių Seime buvo svarstomas sovietų pavergtosios Europos ūkio pajungimas Sov. Sąjungos reikalams. Lig šiol šiuo atžvilgiu toliausiai yra nueita Baltijos valstybėse. Vadinamiems satelitams bent iš vardo dar buvo paliktas šioks toks ūkinis savarankškumas: sava valiuta, savarankiški biudžetai, savi valstybiniai planai, sava mokesčių sistema ir dar kai kas. Satelitų ūkiniams santykiams su Sov. Sąjunga vykdyti veikia vadinama Savitarpinės Ūkinės Pagalbos Taryba Maskvoje.

Chrusčioviui paskelbus ūkinės lenktynes su JV ir kompartijos XXI kongresui priėmus 7-čio planą, ėmė aiškinti, kad toms lenktynėms ir tam planui Sov. Sąjunga nori pirmiausia įkinkyti vadinamą satelitų ūkį. Pastaruoju metu vadinama Savitarpinės Ūkinės Pagalbos Taryba faktiškai tapo vyriausias planavimo organas visiems satelitiniams kraštams. Ji nustato, kuris kraštas ir kuria pirmumo eile ką turi gaminti. Ji skirsto žaliavas. Laiks nuo laiko satelitinių kraštų spaudoje pasigirsta balsai, kad per keletą metų visų socialistinių kraštų valiuta bus viena, būtent, rublis. Valiutos ir kainų sistemos suvienodinimas atskirų satelitinių kraštų ūkio bet kuri savarankiškumą galutinai palaidotų.

Ryšium su tomis Sov. Sąjungos pastangomis pavergtųjų seimas priėmė dokumentuotą raportą ir protesto deklaraciją. Svarstymuose Lietuvos delegacijos vardu pasi-

džiui, kalba ar rašo atvirai, be vaidybos, parodydamas tikrąjį savo veidą, nuoširdžiai atskleisdamas visas savo džiui, kalba ar rašo atvirai, be vaidybos, parodydama tikrąjį savo veidą, nuoširdžiai atskleisdamas visas savo sielos gelmes ir visą savo dvasios turinį.

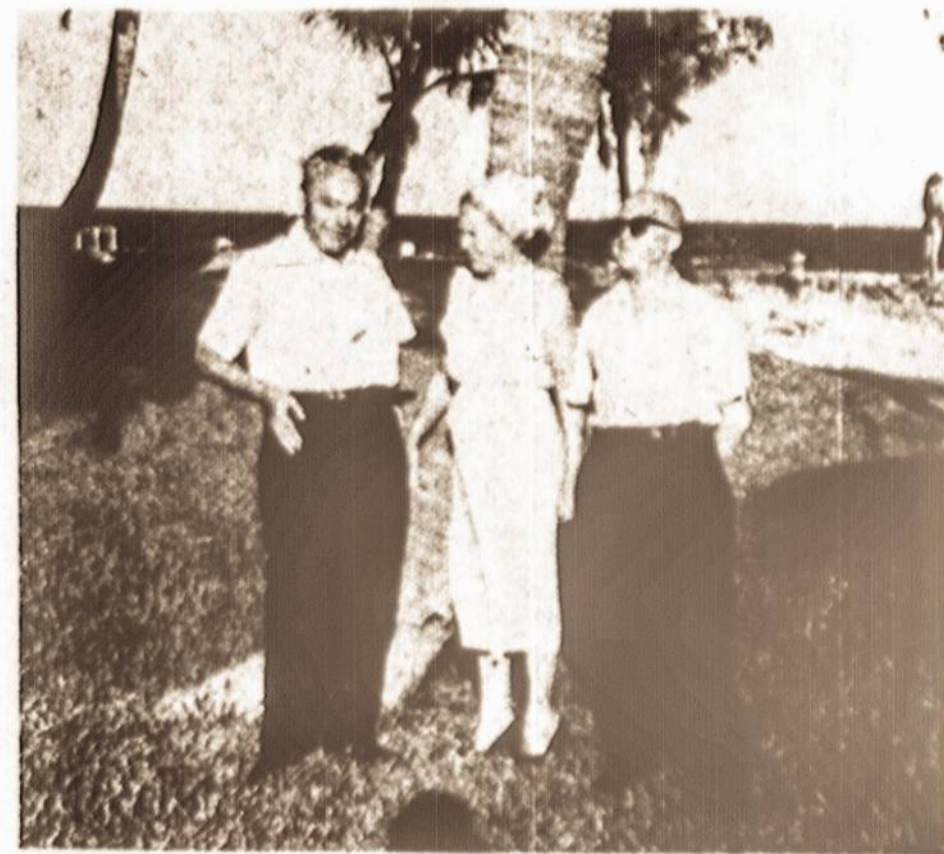
Štai Jūsų redaguojamame laikraštyje (Vienybė, lapkričio 6 d.) vienas tokių deklaruotų talentų prasneko visai laisvai, savo talento pasireiškimą pavadindamas: "AR TIK NEBŪVOTE IŠVERTĘS KAILINIUS?.."

Čia va, ir atsirado proga tą talentą tikrai pažinti. Jai Lietuvoje žodis talentas buvo siejamas su žmogumi, kuris parodo savo kilnesnius ir aukštesnius protinius bei dvasinius sugebėjimus, tai savaime suprantama, šio-kioje talento apibudinimo sąvokoje aukščiau minėtojo straipsnio autoriaus talentas niekaip netelpa, nebent šios gyvenimo sąlygose šį sąvoka turi kitą prasmę. Šitokie "talentai" Lietuvoje buvo vadinami kitaip... Jie anksčiau ar vėliau išlenda kaip yla iš maisto ir ta vadinamoji diletantų masė, atėjus laikui, juo atsijoja ir įvertina neatsižvelgdama į tai, kaip autoritetai dėl to įsako.

Taigi, dar sykį dėkoju Ponui redaktoriui už tą sviesos spindulėlį, kurį Tamsta per savo laikraštį įleidai į šį aptemdytą šių laikų mūsų autoritetų ir kai kurių talentų labirintą.

B. R.
Boston, Mass.

sakė J. Audėnas, pavaizduodamas, kaip Sov. Sąjunga yra pajungusi savo interesams okup. Lietuvos ūkį ir kuri yra ūkinė prasmė Maskvos dabar skelbiamu vadinamo perėjimo iš socialistinio į komunistinį ūkį. Pirmiausia tai reikš galutinį likvidavimą vietos gyventojų ryšių su žeme, kurie lig šiol kad ir tik labai skurdžiu kolchozini-ninko daržo pavidalu vistiek buvo ūkininkui yra didelė atrama ir ekonominiu ir tautiniu atžvilgiu. Maskvai svarbu šį pavergtųjų kraštų tautinio atsparumo tvirtovę sugriauti.

Miami, Floridoje. - Prof. K. Pakštas, poetė J. Narūnė ir rašytojas Stasius Būdas.

"SENOVĖS LIETUVIŲ PINIGAI"

Pirmas šios rūšies lietuvių raštijoje veikalas "Senovės Lietuvių Pinigai" jau atspausdintas ir pirmoje eilėje siuntinėjamas jo prenumeratoriams. Gali įsigyti ir ribotas skaičius dar neužsisakiusiųjų. Kaina 10 dol. Užsakę 5 egz., šeštą gaus nemokamai. Bargan nesiunčiama. Rašyti autoriui: Jonas K. Karys, 408 Park Ave., Bridgeport 4, Conn.

ŠIMTAMEČIO ATSIMINIMAI

DR. J. JANUŠKEVIČIUS

Gimiau 1862 m. birželio 14 d. tuomet Panevėžio, dabar Šiaulių apskr., Linkuvos valsčiaus, Roponių kaime.

Mūsų kaimas buvo arti Linkuvos miestelio, kur buvo parapijos bažnyčia, iki 1863 m. valdoma karmelitų. Vienuoliai buvo labai susigyvenę su kaimiečiais. Juos skyrė nuo kaimiečių, galima sakyti, tik drabužiai. Mano teta Poželienė pasakojo, kad kartais išsimaiginę vienuoliai braidžiodavo su ja po griovį. Nepaisant to, žmonės karmelitus gerbė ir labai mylėjo. Kai karmelitai turėjo užleisti vietą pasauliečiams kunigams, seni parapijiečiai į tuos ilgą laiką skersai žiūrėjo. Tas pat buvo ir su kitais vienuolynais, kurie rusų valdžios po 1863 metų šakymo perėjo į pasauliečių kunigų rankas. Raseinių parapijos gyventojai ilgą laiką neleidė dominikonų vienuolyną kun. J. Lapinsko, nors vyskupas ir galiausia policija kišosi. Kąkurius buvusius vienuolynus užėmė pravoslava vienuoliai.

Kadangi tat buvo netrukus po 1862/3 m. sukilimo, man teko dar matyti, kaip rusų policija varė "miatežnikus" (taip buvo vadinami sukilėliai) per kaimą suvaržytomis užpakalyje rankomis ir geležiniais pančiais supančiotus.

Kol' nebuvo dar įvestas įstatymas privalomai kariuomenės tarnybai Lietuvoje, miestiečiai vadinami ratužaviais, buvo gaudomi. Pajutę tat žydai slapstydavosi po kaimus. Jei toks "Zakrutas" patekdavo į rankas gaudytojų, jo kojos buvo idėtos į geležinius pančius, kuriuos nuimdavo tik tada, kai "akrutas" atlikdavo priesaiką. Tarnyba kariuomenėje tęsda-

vosi 25 metus, ir grįžęs po tarnybos at-sarginis gaudavo penkis dešimties žemes. Kai buvo įvesta bendra privaloma kariuomenės tarnyba, daugelis vengdavo jos ir bėgdavo į Ameriką. Bet galima buvo ir nestoti į kariuomenę, sumokėjus kelis simtus rublių. Jei kas eidavo moklą, tarnyba buvo atidedama iki 27 metų amžiaus.

Baigęs gimnaziją arba kitą tokio laipsnio mokyklą galėjo stoti į kariuomenę savanoriu, kuris atitarnavęs devynius mėnesius ir išlaikęs atitinkamą egzaminą, išeidavo iš kariuomenės su at-sargos leitenanto laipsniu. Kol Linkuvoje buvo karmelitai, jie lankė mokyklą, kurioje visi dalykai buvo dėstomi lenkų kalba. Bet ta kalba pasižymėjo taisyklingumu ir skyrėsi nuo to žargonų, kuris buvo paplitęs tarp smulkių bajorų ir miestelių gyventojų. Mano tėvas lankė tą mokyklą. Po 1862/63 sukilimo karmelitų mokykla buvo uždaryta ir jos vieton rusų valdžia įsteigė Linkuvoje liaudies mokyklą (narodnoje učilišče) ir 1872/73 metais man teko ją lankyti. Joje mokytojavo rusas Zdanovas, baigęs pravoslavų dvasinę seminariją. Mokykloje buvo apie 30 mokinių, jų tarpe dvi mergaitės ir keletas žydų.

Mokslo pradžiai buvo rusų vadovėlis su lietuvišku vertimu rusų raidėmis. Pirmas sakiny's pradžios mokslo knygoje, kaip atsimenu, buvo "vižu iglu," o iš-našoje rusų raidėmis "matau adatą."

Caro šventės dieną mokytojas nuvedė mokinius į katalikų bažnyčią ir po mišių užtraukė caro himną "Bože caria chrani" (Dieve, saugok carą). Nors tą himną

mokiniai jau buvo išmoke, bet kaž kodėl nepritarė ir giedojimas teko nutraukti.

Linkuvoje gyveno J. Pakalnis, ūkininko sūnus, mažai raštingas bet didelis rusų pataikūnas. Susipažinęs su mokytoju, jis pradėjo lankyti mokyklą. Mokytojui pravoslavui tatai buvo malonu, juo labiau, kad J. Pakalnis kiekvieną kartą ragindavo mokinius giedoti minėtąją himną, atsigręžius į kampe kabanti pravoslavų paveikslą.

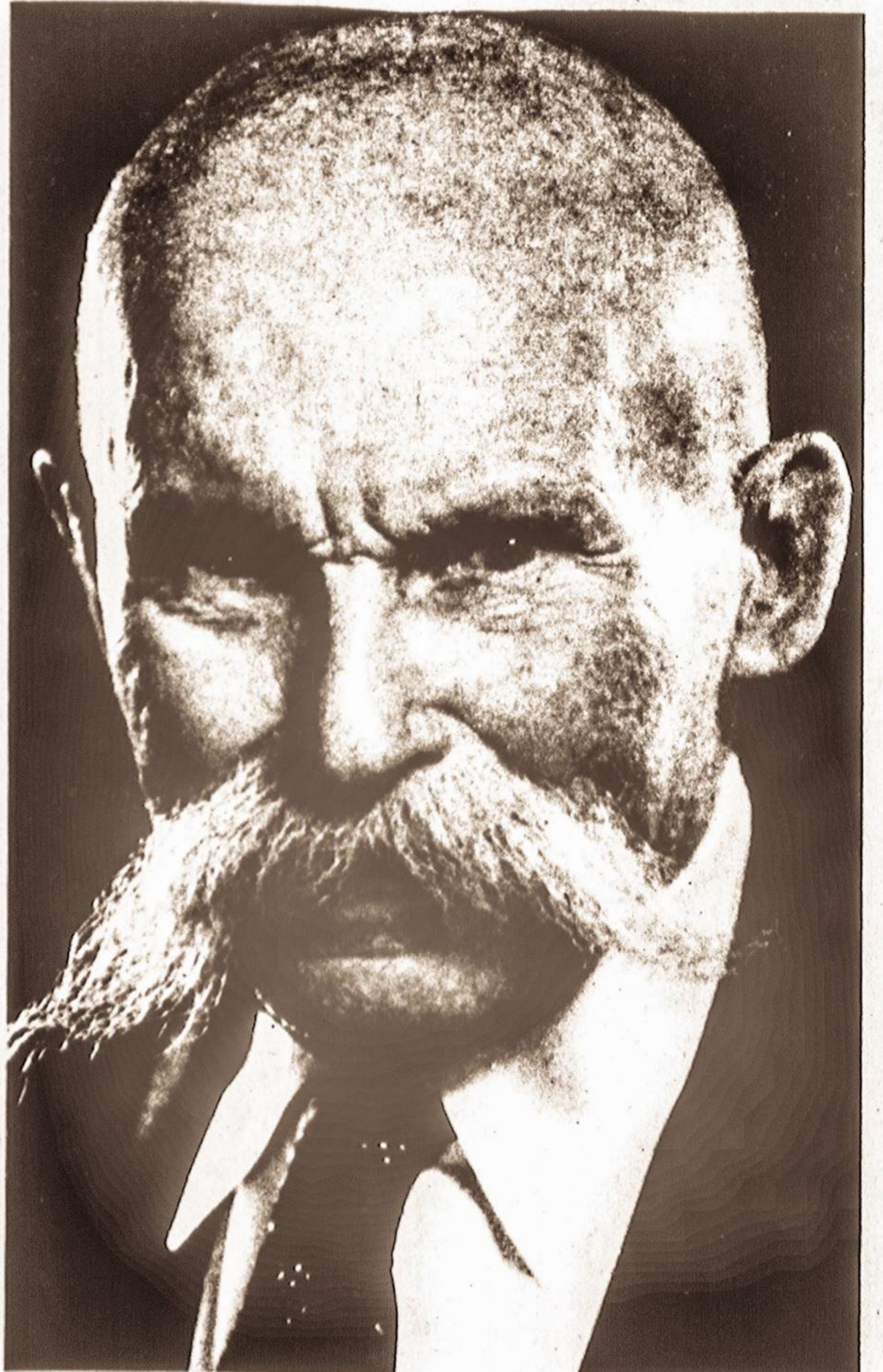
Kuo galima pateisinti J. Pakalnio lankymąsi mokykloje ir to pusrastingo žmogaus kisi'masį į mokyklos gyvenimą? Į tą klausimą lengva buvo tuomet atsakyti. Rusų valdžios tarnautojai Lietuvoje gaudavo 50% didesnę algą, negu tos pat kategorijos tarnautojas kitur. Juos įpareigojo drauge varyti propagandą ir platinti pravoslaviją bet kokiomis priemonėmis.

Linkuvoje gyvenau pas tėvo seserį Mortą, kuriai broliai buvo pastatę lūšną, kad ji būdama arti bažnyčios, galėtų be vargo ją lankyti. Anksčiau ji gyveno Roponiuose ir mokydavo vaikus skaityti. Ji buvo labai pamaldi ir smarkiai bausdavo, jei kas nusikalisdavo. Vieną kartą mano brolėnas pamatęs žydą, pavadino jį netinkamu žodžiu, už tai gavo rykščių. Tetos Mortos pamaldumas nekludė jai tačiau išeiti iš ribų, jeigu reikėjo ginti tikybos reikalus.

Linkuvoje mirė pravoslavė moteris. Kadangi pravoslavai savo kapu ten neturėjo, jos giminaičiai nutarė palaidoti ją katalikų kapuose. Sužinojusi tai katalikų visuomenė pastoję kelią. Kai kitą dieną atsirado policija, kad jėga prasiveržtų į kapines, vyrai ir moterys, jų tarpe ir teta Morta, apsiginklavę šluotomis, stojo į kovą su policija. Tų kautynių padarinius buvo tetai — kalėjimas. Kai mano tėvas nuvyko į Kauną, manydamas ją išvaduoti, jam irgi teko dėl to nustoti laisvės keletą mėnesių kalėjime.

Nors mokslas gimnazijoje iki 1863 m. buvo tik bajorų vaikams prieinamas, bet metrikų raštininkas mokėjo savo valia valstietį pakelti į aukštesnį luomą, kaip tą padarė su tapusiu paskiau vyskupu M. Valančium pavadinęs jį Valančevskij bajorų sūnumi. Man teko dar pažinti ir ūkininkų sūnius, kurie lankė iki 1862 metų Panevėžio gimnaziją. Kai ji buvo rusų valdžios uždaryta, tais pat metais pradėjo veikti gimnazija Šiauliuose ir kai kurie, būvę Panevėžio gimnazijos mokiniai tęsė mokslą Šiauliuose.

Isėjusių mokslą Panevėžio gimnazijoje ir baigusių ją Šiauliuose man teko pažinti M. Valiulis (jis vadino save Wahl), kuris baigęs teisių fakultetą Maskvoje buvo paskirtas teismo tardytoju Kaune. Jam dar tiek davo tardyti lietuvius dalyvavusius sukilime. Ar galima abejoti, kad tardymas baigdavosi tardo-

Dr. J. Januškevičius

Vyt. Mazelio portretas

mųjų naudai? Tai supratusi rusų valdžia perkėlė jį į Lenkiją, kur jis buvo akcyzų viršininku ir išėjęs į pensiją mirė Varšuvoje.

Nutilus paskutinio sukilimo aidiui, Roponių ūkininkai pradėjo galvoti apie vaikų mokslą. Ta laimė pateko keturiems berniukams: mano brolėnui J. Lingevičiui, A. Gulbinui, J. Braždžiūnui ir man. Mano du vyresnieji broliai Aleksandras ir Ignas lankė pradžios mokyklą.

J. Lingevičius ir A. Gulbinas, žymiai vyresni, stojo į Šiaulių gimnaziją, bet tepasiekė trečiąją klasę. A. Gulbinui pristigo noro mokytis, o mano brolėnas J. Lingevičius, gavęs šautuvą, šaudydavo varnas. Sužinojusi apie tai gimnazijos vadovybė pašalino jį iš gimnazijos.

Dabar keletas žodžių apie Šiaulių gimnazijos tvarką. Gimnazijos personalą sudarė rusai — pravoslavai, išskyrus vokiečių kalbos mokytoją Gotšalk, kuris priklausė evangelikų bažnyčiai. Kadangi jis buvo žiaurus, mokiniai jo nekenė ir vieną tamsią naktį (gatvės nebuvo apšviečiamos) mokiniai norėjo jį prigirdyti tvenkinyje; tik jam šaukiant pagalbos praeiviai išgelbėjo. (Gal mokiniai norėjo jį tik pagazdinti). Mokiniai, kurių tėvai negyveno Šiauliuose, turėjo gyventi gimnazijos priežiūroje esančiuose bendrabučiuose. Kiekvienam bendrabučiu gimnazija paskirdavo gubernorių, jis buvo bendrabučio viršininkas. Tuos bendrabučius lankydavo prižiūrėtojai. Be gimnazijos mokinių niekas neturėjo teisės gyventi bendrabutyje. Bendrabutyje buvo žurnalas, kuriame buvo įrašoma, kai mokinys išeidavo, pažymint jo išėjimo tikslą. Su žurnalu atsitikdavo ir išdaigų. Seimininkė turėjo suniuką "Šarik." — Kaž kas kartą įrašė į žurnalą "Šarik išėjo pasivaikščioti" (Šarik pašal paguliat). Tas sukėlė gimnazijos vadovybėje triukšmą, bet, nesuradus kaltininko, baigėsi niekais.

1872 metais tėvas nuvežė mane į Šiaulius pasirošti į gimnaziją. Sekančių metų rudenį laikiau egzaminus į pirmąją klasę, bet neišlaikiau. 1874 m. vėl buvau ištekęs prašymą, bet prie egzaminų neprileido, nes buvau jau baigęs 12 metų, o į pirmąją klasę priimdavo tik jaunesnio amžiaus. Pasirodo tačiau, kad buvo gudruolių, kurie net peržengę nustatytą amžių, istodavo į gimnaziją. Štai ką tokie darydavo: su prašymu leisti egzaminuotis jie pridėdavo jaunesnio brolio metrikus ir to brolio vardu jie lankydavo gimnaziją. Bet ilgainiui ta priemonė pasirodė nepraktiška, nes valstiejiu tokie jaunuoliai buvo įrašyti tikra data ir kai jie sulaukė 20 metų, jiems reikėjo stoti į kariuomenę. Tuomet jis nebegalėjo prisidengti brolio metrikais.

BUS DAUGIAU

VIEŅYBĖ, 1959 m. gruodžio 18 d.

Būsimoji nuotaka... Morta Savickaitė, neseniai Worcester, Mass. įvykusiose V. Zmuidzino ir Izabelės Savickaitės vestuvėse ėjusi "gėlių mergaitės" pareigas.

V. Mazelio nuotrauka

DVIEJŲ ŽEMAIČIŲ NUOTYKIAI BRITŲ HONDURE

Arba kaip mudu su Kukučiu jieškojome žemės atsarginei tėvynei kurti

VINCAS JONIKAS

Tęsinys

Atsisveikinant kunigas tare:
— Linkiu jums pasisekimo.
— Ačiū. Tikiu, kad padėsite mums pirmą maldyklą pašventinti.
— Gaila, išvažiuojame į Kanadą. Kodėl jūs tenai savo tėviškes nesteigiate? Kanados klimatas tinkamesnis jūsų žmonėms.
— Mes dar galutinai nenusprendėme.
— Pasimatysime gal kitą kartą.
— Užtarkite mūsų rūpestį savo bažnyčiose.
— Darysime, ką galėsime.

Jie išėjo ir grįžo į savo tėviškes. O kur mūsų? Dar neturime. Vistiek pasidarė lyg ir lengviau ant sielos, kai tapau nors nenorom išklaustas to žmonių atstovo, kurio pašaukimas liepia kovoti prieš visų skriaudas.

Atsisveikinome ir mes vaišingus seimininkus. Laikas buvo miegoti.

Alfonso Galvez jau laukė mūsų prie miegamojo. Gal mes norėtumėm ko prieš naktį? Sakom, kad jau visko tu-

mą, o jis ir sėdi netoli, nujaučia, kad greit uždirbs kitą.

Galvez išpasakojo visokias istorijas apie biznesą, žemės, žmones ir vis siūlėsi visur pagelbėti. Kai tikrai ko reikės, klauskite. Geras žmogus, nėra ko sakyti. Svarbiausia, kad pasidarėme pažįstami, beveik draugai, nes žinojo, kol mes būsim su juo, mūsų pinigai vis eis į jo, ne į kaimyno kišenę. Vakare oras atvėso. Naktį miegojome gerai, net antklodė buvo pravartu turėti, nors dienos karštis siekė 90°F.

Kitą dieną ponas Epat paėmė mus savo džiupu apylinkės ir savo žemių aprodyti. Su mumis buvo ir prof. Karlbach. Pirmiausia nuvažiuojome į jo mahagonijos kirtimo stovyklą, gal apie 8 mylias nuo El Cayo. Ten buvo lapinės trobelės, kur gyveno darbininkai, ganėsi keletas arklių, stovėjo stiprus traktorius ant vikšrų. Krūvos rastų suverstos iš praeitos žiemos. Seimininkas skundėsi, kad šiais metais pralijo kelius ir neleido išvežti vertingos miško medžiagos, kas sudarė

galėtų pirkti mechaninį pjūklą. Jis sako, kad šitaip geriau: jam pigiau ir žmonės turi daugiau darbo.

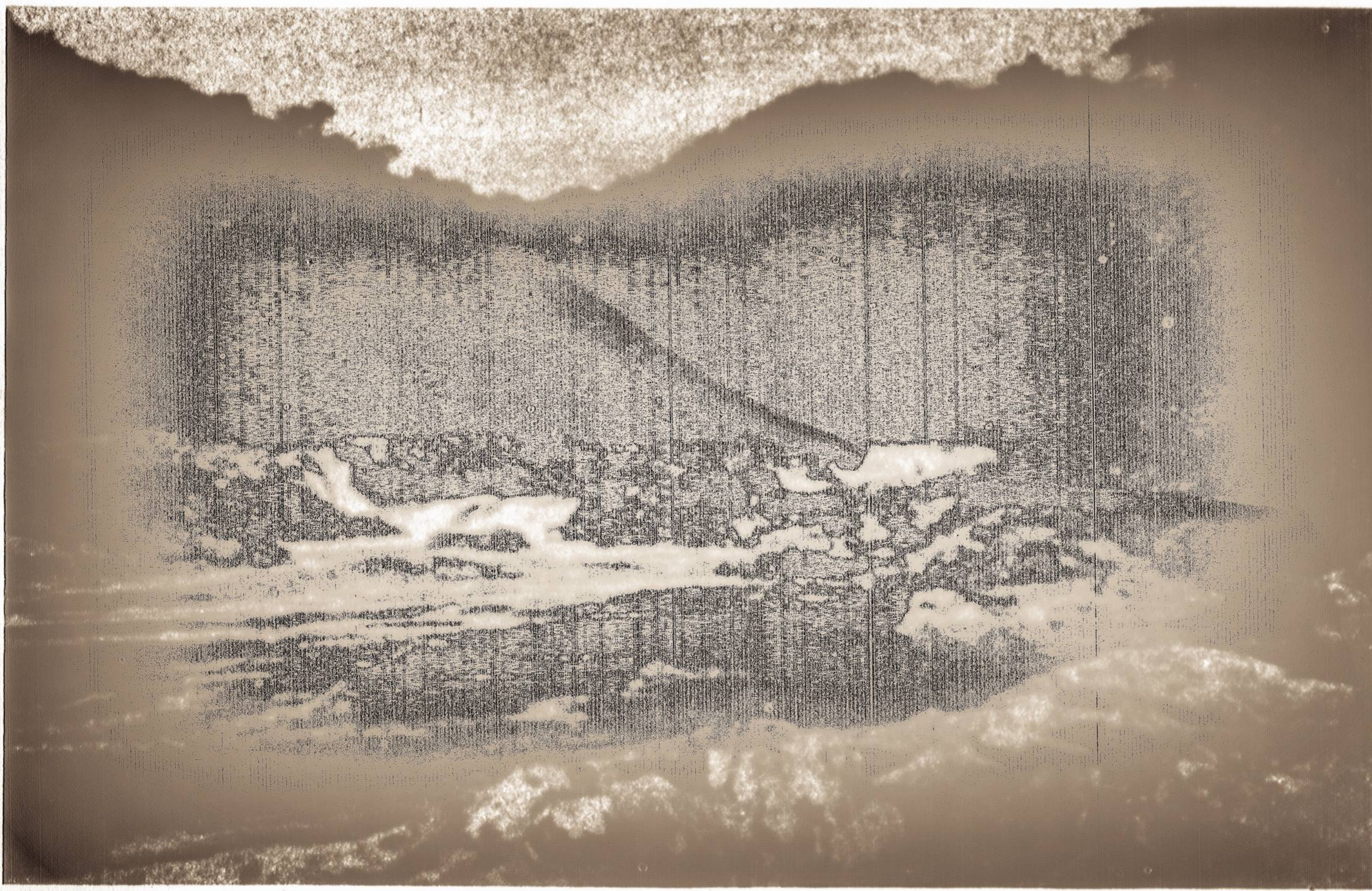
Epat išpasakojo daug praktiškų žemdirbystės dalykų. Sakė, kad vietiniai nemėgsta dirbti, nes gamta jiems ir taip duoda užtenkamai. Tartin su darbininkais reikia darbo vienetui ar gabalui padirbti, bet ne laikui, nes jie laiko ir darbo sąvokų neįjungia; jei viena dieną uždirbs dviejų dienų atlyginimą, tai kitą dieną darbą neateis ir neis tol, kol pinigų turės. Todėl jiems mokama už atliktą darbo kiekį ir tik po to, kai darbas baigtas. Kiekvienam darbui atskira sutartis.

Kur tik nepažvelgsi, ta žemė prašosi lietuviškų rankų. Kiek čia derlingų dirvų po tais medžiais, kurle gali pavirsti į rąstus ir lentas, o iš jų į trobas, baldus, tvoras ir kryžius, tuos nuostabius lietuviškos sielos žiedelius. Kiek čia kalkių, akmenų ir kitokių mineralų, kuriems vardo dar neturiu. Kiek čia vandens ir vėjo jėgos! Mūsų meistrams, inžinieriams ir agronomams, o ir darbin-

Kada mūsų žmogus nustos sau pavydėjęs ir savęs bijojęs?

Jei koks lietuvis daktaras norėtų savo medicinos kabinetą perkelti, galėtų įsteigti pirmą mūsų sveikatos punktą. Jei dar koks dentistas ar dar kas nors atsirastų ir pasitauktų jauna kolega, baigusį medicinos mokslą Vokietijoje ar kitur ir neįstengiantį susikurti darbo sąlygų tenai, jei keli medikai atsirastų, jau galėtų įsteigti mažą kliniką, tarnaujančią savo žmonių sveikatai, kartu ir visam kraštui. Jei koks gabus prekybininkas, neradęs kitur sau tinkamo įvertinimo, ateitų ir sukurtų pirmą prekybą, nors krautuvę ir praplėstų į bendrovę, būtų jau pradėtas mūsų ekonominis sąjūdis. Mes rimtai užsirekomenduotumėm ir sulauktumėm iš vietinės valdžios paramos, mūsų svajonės taptų reikšminga tikrove.

Apžiūrėję žemę ir darbo eigą valomame plote, grįžome namo. Mums rūpėjo suėti į sąlytį su menonitais, kurie jau metai laiko šioje teritorijoje. Gir-

Gamta Britų Hondure, kaip sakoma, "nei šio, nei veršio..."

rėme lig soties. Gatvėje, po mūsų balkonu dar daug šnekančių žmonių. Anapus gatvės iš bėro dar aidi plokstelių daina. Gal ir peranksti būtų gulti?

Miestelio žmonės neapdrisę. Moterys mėgsta ryškių spalvų margus drobužius, dienos kaitroje dengiasi skėčiais nuo saulės. Krautuvėse turi tokių pat marškonių audeklų suknelėms ir marškiniams, kaip ir Amerikoje. Kainos vietiniais doleriais maždaug tokios pat kaip čia. Paprasti marškiniai kainuoja apie 3 dolerius, tikrai dolerių turi mažiau. Avalynės taipgi turi pakankamai. Galima gauti konservuoto maisto ir alaus, gaminto užsienyje. Savo alaus neturi. Vaisių sunkas jau pradeda gaminti prie Stan Creek miestelio. Gėralams saldėti žmonės vartoja karasinu šildomus saldytuvus. Elektros dar neužtenka, todėl vartojamos ir mažos motorinės jėgainės energijai pridurti. Žmonės ramūs, daug nešneka, kol neišgeria. Dainuojant vietinių neteko girdėti.

— Gerai, Alfonso, gauk mums alaus. Tikrai ir pats gersi.

Alfonso to ir norėjo. Pašaukė vaiką, o tas jau su alumi čia pat, kaip kulka. Duodame vaikui dešimtuką už patarnavi-

jam dešimtimis tūkstančių nuostolio. Žinoma, tai tik sulaukė pajamas, nes vėliau jas atsiėmė. Pasipildėme gazolinu ir išvykome į kitą pusę. Matėme būrį avių, matėme ir bičių avilius prie vieno namo.

Važiavome keliuku per tropines girias ir džiungles gal kokias 10 mylių. Visur tik palmės, nuostabaus grožio, gumos ir kramtomos gumos medžiai ir nepaprastai aukšta varpinė su žole tarpumedžiuose. Didžiausi plotai niekieno žemės, apaugusios tokiu mišku.

Jis nuvežė mus į vietą, kur buvo valomas miškas jo nuosavame 1,000 akierių plote. Vertingi medžiai nukertami ir išvežami, o beverčiai sudeginami vietoje. Stambesni stuobriai gulėdami pūva, o šalia jų auga milžiniško dydžio kukurūzai ar bananų kerai be jokio kultivavimo. Grūdas kranta į žemę ir auga jėvas. Juodžemio sluogsnis gal poros pėdų storumo, minkštas ir derlingas. Per jo žemę teka gražus apie 10 metrų pločio upelis ir pora mažesnių jo intakų. Tokią vietą daugelis tenai norėtų valdyti. Epat siūlė mums kitą 1,000 akierių miškuoto ploto šalia jo, kur esą teka tas pats upelis. Už akra po 5 amerikoniškus dolerius. Man vienam tas plotas buvo perdidelis.

Man krito į aki, kad žmonės kerta medžius rankomis, nors vyras kaip Epat

kams ir dainininkams, bei laikraštiniams dar neplėsto veiklos dirvono yra į valias. Per vieningą veiklą ir nuosirdų teisingumą į nuosavą tėvynę po visų skriaudų. Žodžiais neišmėlsime laisvės Lietuvai, nei pinigais jos neišpirksime, tačiau savanorišku darbu ir viltimi galėtumėm kur nors įgyti Dausuvą ar Aistiją su savo tautinės dvasios turiniu, nors ir kitokiu kraštovaizdžiu. Mes iš visur galėsime savo tėvų žemei padėti, jei patys krūvoje ir tvirtai ant žemės stovėsime. Dar daugiau galėsime, nes mūsų nauji laimėjimai teiks daugiau pasitikėjimo savimi.

Jei taip koks vienas kitas besenstas turtingas tautietis ateitų pas profesorių K. Pakštą ir sakytų: "Klausyk, ponas, aš turiu pinigų daugiau, negu į grabą susidėsiu. Važiujam į tą tavo Dausuvą, nupirksiu žemės ir lai kuriasi ir gyvena bėdnesni tautiečiai. Bus man pačiam linksmiau tarp jų amžių baigti ir jų kapuose gulėti, nes jausiuos vieną darbą didesnį už save padaręs." Būtų stebuklas! Jo vardas ilgiau išsilaikytų, negu Chicago ar Brooklyno kapų kryžiuose. O jei dar jauni jūreiviai susitarė, ar kokios lietuviškos firmos paremti, ant savo laivo suliptu, galėtumėm jau daug pradėti.

dėjome, kad jiems sekasi.

Valgydavome ne vis toje pačioje vietoje. Buvo idomiau sužinoti, ką kiti duoda, kaip gamina. Norėjosi duoti visiems po truputį uždirbti. Atsibodo vis amerikonišku būdu teikiamas maistas, vis kiaušiniai kepti su lašinukais ir puodukas kavos.

Kartą mudu ėjome iš kiemo pusės pro namą ir pamatėme gražią mergaitę beskutant žuvį. Žiūrime, tikri lietuviški ešeriai.

— Labą rytą, panele, — sakau.
— Laba, — ji sako.
— Ar pati sugavai tą žuvį?
— Yes.
— Ar mes galėtumėm jos paragauti?
— Yes.
— Kada?
— Dvyliką valandą.
— Mes būsime čia!
— Lauksiu, — ji sako ir šypsosi, akys gražiai šviečia.

Sutartu laiku atėjome. Buvo idomu pamatyti, ką ta gražuolė padarė iš tų ešeriukų. Atnešė iškeptus, lašinukų spirgomis prismaigytus. Prie to keptų bananų, tam tikros rūšies, ne saldžių. Tai bulvių vietoje. Dar kažkokio soso, dar kažko, ir dar kažko. Nežinome, nė kaip valgyti. (Bus daugiau)

Studentų gyvenimas

REDAGUOJA: A. Butas, R. Kalvaitis, L. Mockūnas, S. Novickis.
MEDŽIAGA SIŪŠTI: A. Butas, 39 Crosby Ave., Brooklyn 7, N. Y.

NEOLITUANAI SANTARIEČIO AKIMIS

Nevisi santariečiai vienodi, todėl nevisi viešdai ir mato. Tačiau tai ne taip jau svarbu: pavienių asmenų nuomonės nors ir nesutampa su organizacijos "oficialia linija," tačiau tiek atskleidžia organizacijoje esamas nuotakas.

Apie neolitanus Santaroje kalbama jau seniai. Prieš tris ar keturis metus tautininkams daugiau prijaudantieji santariečiai net svarstė imtis iniciatyvos atkurti Studentišką Neolitaniją. Norėta tautinės orientacijos studentijai sudaryti tiesioginį ir tampresnį ryšį su Tautinių Sąjūdžiu (panasių planų turėta ir dėl liaudininkų Varpo). Bet šie planai turėjo ir savo minusų. Viena iš didesnių kliūčių — paraleliškumas su jau esančiomis studentų organizacijomis ir iš to išplaukianti konkurencija.

Spėliojimai apie tarporganizacinį antagonizmą pasirodė tikslūs. Tie studentai, kurie neišjungė į Neolitaniją (o tokių procentas yra gana didelis) atsąjo nuo paties Tautinio Sąjūdžio. Tautini Sąjūdis laimėjo kelias dešimtis neolitanų, bet prarado kelis šimtus studentų simpatijas. Šiam atšalimui nėra logiško pagrindo, tačiau simpatijose, antipatijose ir bendrai emocijos pasaulyje nerverta įieškoti logikos.

Iš paviršiaus žiūrint, antipatijos nevisuomet pastebimos per ploną tarporganizacinio mandagumo skraistę. Tačiau nereklamuojamos emocijos karts nuo karto iškyla į paviršių. Šio nepasitenkinimo vėliausi pavyzdžiai randami paskutinio Lietuvos Studentų Sąjungos suvažiavimo rezoliucijose ir studentiškuose spaudos skyriuose.

Nepritiriamas neolitanų suvažiavimui, rengtam tą patį dieną, kai Chicagoje vyko visuotinis Lietuvos Studentų Sąjungos suvažiavimas, yra visiškai vietoje. Tačiau to nepritirimo tonas, išreikštas ateitininkų Drauge ir akademikų skautų Vienybėje, kaip tik ir rodo tas tarporganizacines antipatijas. Ne iš blogos valios neolitanai susimaišė datose, ir todėl jų pabarimo forma greičiausiai būtų buvusi švelnesnė, jei barantieji būtų draugiškiau nusiteikę.

Turbūt ne vienas santariečis supranta neolitanų pastangas siekiant tikros studentiškos organizacijos statuso studentiškoje visuomenėje. Santara, būdama jaunusia iš visų studentiško organizacijų, puikiai prisimena savo kūrimosi pradžią, kitų organizacijų gsdinimus ir nuolatinę kalbą apie žlugimą. Kitų organizacijų konkurencija ir nepasitenkinimai niekad nėra kliūtis studentiško organizacijai, kuri turi ką pasakyti ir pajėgia savo kelyje palikti gilius pėdsakus.

Mūsų akimis, neolitanai vis dar nepajėgia išplėsti savo įtakos studentiškoje šeimoje. Gerai ar blogai, bet dabartinis studentijos gyvenimas dinaminės jėgos semiasi iš nerasyto įtakos balanso tarp akademikų skautų, santariečių ir ateitininkų. Ši triumviratą pakeisti, aišku, galima, tačiau tam reikia daug akademinio veržlumo, iniciatyvos, idėjų ir darbo.

Neolitanų balastas yra tie "studentai," kurie studijavo prieš trisdešimt metų. Jie dabartinės studentijos visai nesupranta ir suprasti negali. Ir kol jie bus neolitanų veiklos architektai, pati organizacija nepajėgs išgyti tikro studentiško charakterio. "Senoji gvardija" yra neolitanų vidaus reikalas, bet mums rodo, kad jie daugiau laimėtų, jei atsiremtų nuo senųjų ir savo veiklos atsakomybę užkrautų jaunosios kartos intelektualams.

J. J.

BŪKIME PUNKTUALŪS!

Reikia kreipti dėmesio į punktualumą, kuris neatskiriamai susijęs su laiku. Tiėsa, šio žodžio sąvoka visiems gana gerai žinoma bei suprantama; juk nuolat apie tai kalbama, dažnai net piktinama, tačiau daugeliu atvejų nepajėgiama save priversti laikytis punktualumo. Vis manoma, kad tai ne svarbus reiškinys.

Yra žinoma, kad gamtoje vėlavimų nėra ir negali būti, nes ir žvaigždynai juda didžiausiu tikslumu. Bet pasaulyje, dėl nepunktualumo, deja, nuolat įvyksta skaudžiausios nelaimės, pareikalaujančios daug žmonių gyvybių. Turime pripažinti, kad ir mūsų tarpe šioji yda yra gana plačiai išsiskojusi. Tik pažvelkime į mūsų parengimus, studentų susirinkimus, suvažiavimus, o tuojau pamatysime, kad visi vėluojasi: patys rengėjai, prelegentai, publika ir t. t.

Šios ydos šalinimu turėtų rūpintis mūsų akademinio jaunimo organizacijos, jos savo narių tarpe turėtų ugdyti punktualumą ir tuo pačiu stiprinti lietuvio valią.

A. B.

Garbės filisterio Algirdo Landsbergio dramos "Five Poles in a Market Place" premjera ruošiamas statyti viename off-Broadway teatre New Yorke.

Romas Viesulas, Santaros garbes filisteris, dalyvauja šiandieninės Amerikos grafikos reprezentacinėje parodoje, Chicagos Meno Institute.

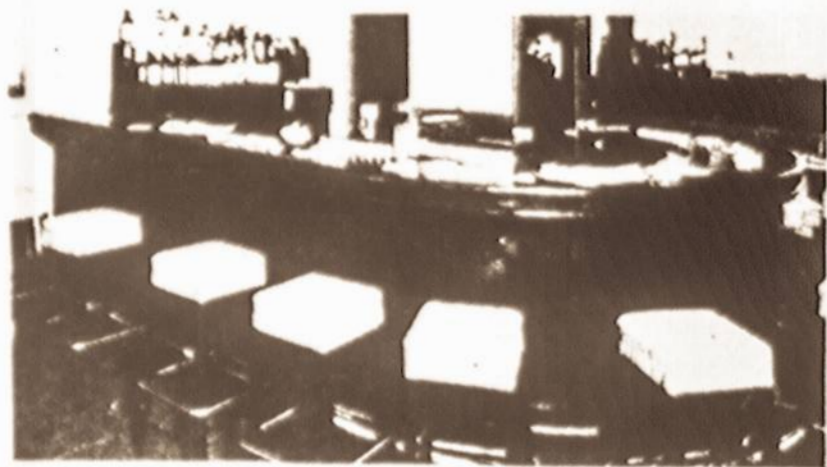
BANGA TELEVISION

VYT ZELENIS, Savininkas
3423 FULTON STREET
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

Parvuodama: televizija, rādijas, Hi-Fi stereo fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40 nuošimčių nuolaidos Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.

Taisoma televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 val. vak. Penktadieniais iki 9 v. v.

Festival RESTORANAS IR BARAS

VACYS STEPONIS, SAVININKAS

40 EAST 26th STREET
NEW YORK CITY
Telefonas: MU 3-2928

Gerai pietūs ir vakarienė - jaukus baras - salė susirinkimams - vestuvėms ir pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
Lietuviškiams suėjimams NEMOKAMAI

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

"Trys didieji" Santaros organizacijoje: A. Butas, J. Bilėnas ir L. Sabaliūnas.

TRUMPAI

Rimvydas Vaišnys Yale universitete pradėjo dėstyti chemiją.

Julius Smulkštys dėsto politinius mokslus Indianos universiteto skyriuje Ft. Wayne mieste.

Julius Slavėnas paskirtas asistentu vokiečių kalbos fakultete Illinois universitete.

Dr. Jonas Valaitis, Santaros — Šviesos Federacijos pirmininkas, pakviestas Illinois universiteto medicinos profesoriui.

Zenonas Rekašius dėsto elektros inžineriją Purdue universitete.

Naujųjų Metų sutikimai Santaros — Šviesos Federacijos ruošiami New Yorke, Chicagoje, o Bostone — santariečių su sporto klubu Dainava.

Šviesos ir Filisterių Santaros nariai renkasį seštadienį gruodžio 19 d., 6:00 val. vakare Festival salėje (40 E. 26 gtv., Manhattane). Bus diskutuojami žurnalo ir kiti einamieji reikalai.

I Philadelphia Santaros skyrių šiomis dienomis įstojo šeši nauji nariai. Susirinkimai kas mėnesį su paskaitomis iš narių tarpo. Praeituose dviejuose susirinkimuose kol. R. Kalvaitis skaitė apie poeziją, kol. A. Lusaitytė — apie "bitnikus." Dauguma skyriaus narių dalyvavo New Yorke Santaros — Šviesos rengiamame Naujųjų Metų sutikime.

Tradicinė Santaros rytinių pakraščių žiemos stovykla bus sausio 1, 2, 3 dienomis, kaip ir praeitais metais, Laconia, N. H. Maistas ir nakvynė 7 dol. dienai. I šią stovyklą kviečiami visi rytinių pakraščių studentai.

ŠVIESA IR SANTARA
maloniai kviečia Jus į

NAUJŪJŲ METŲ BANKETĄ

Festival

SALĖJE

40 EAST 26TH STREET
New Yorke

VAIŠĖS - ŠOKIAI - STAIGMENOS

PIRMOS KLASĖS ORKESTRAS
Kaina \$9.50
Studentams \$7.50

VAKARIENĖ - BUFETAS
Pradžią 9:30 v. v.
Stalai nuo 6 - 12 asmenių

Dėl stalų užsakymo ir informacijų nedelsdami skambinkite
D. AUDĖNAITEI - TA 7-9518

Pinigus siųsti
J. MALDUČIUI - tel. GL 6-3274
Adresas: 312 Palmetto Street
Brooklyn, N. Y.

"AŠ KULTŪRINGAS..."

Daugelis mėgsta kalbėti apie kultūrą ir kultūringumą, patys sau dalina kultūringumo diplomus. Girdėdami kalbant apie įvairius nekultūringumo reiškinius, tokie asmenys mano, kad tai kalbama apie kitus, ne apie juos pačius... Ar nevertėtų savęs paklausti, kas ištikrųjų yra kultūra? Ar besigiriantiam kultūringumų pakanka kelių gimnazijos klasių, arba kad ir universiteto?

Taigi, kas yra žmogaus kultūringumo esmė? Argi tik tam tikras kiekis įvairių žinių? Tokius klausimus turėtų pasistatyti sau ir lietuvius studentas. Jeigu kultūringumas yra tam tikras dvasinės fizionomijos charakteris, tai nevalia pamiršti, kad tai nėra įgyjama vien tik gramatikos, fizikos ar matematikos taisyklių mokantis. Kultūros palaima negali savaime pripildyti mūsų dvasios vidaus.

Kultūrėjimo procesas sutinka nepaprastai daug kliūčių. Šių kliūčių pašalinimas ir yra individualus uždavinys kiekvieno, kuris nori turėti ne tik pasisavinimą, bet ir kitų pripažintą teisę vadintis kultūringu žmogumi. Tatai yra neįmanoma be stiprios valios, o pastaroji, kaip žinoma, įgyjama darbu, kova, ištverme. Auklėjimo, ypač saviauklos uždavinys ir idealas turėtų būti pirmoje eilėje asmenybės atsparumo ugdymas. Yra daug motyvų, kurie verčia saviauklai pripažinti pirmenybę prieš auklėjimą, nes išsivijos jaunimo auklėjimo sąlygos yra labai sunkios.

Mūsų vyresnioji karta dažnai rūpinasi ir net baiminasi, galvodama apie lietuvišką, ypač akademinį jaunimą; sako, pirmojo pasaulinio karo metu buvęs išsivijoje Lietuvos jaunimas tinkamai suprato laiko reikalavimus ir sąžiningai atliko savo pareigą Tėvynei. Svetur buvo mokytasi, dirbta, o sugrįžus, stengtasi užpildyti visas spragas. Kažin kaip būtų dabar?...

A. B-tė

SOVIETAI ATŠAUKĖ L. KAPOČIŪ

Iš Washingtono gauta žinia, kad Laurynas Kapočius, antrasis Sovietų ambasados sekretorius, atšauktas į Maskvą. Atšaukimo priežastis nežinoma, bet spėjama, kad jis, greičiausiai, bus apsilenkęs su diplomatinio protokolo nuostatais. Kapočius jau antrą kartą Amerikoje. Prieš 10 metų jis buvo Sovietų konsulato New Yorke tarnautojas. Yra žinoma, kad Kapočius perėitą vasarą organizavo dvi ekskursijas į Lietuvą, vedė su lietuviais komunistais platų susirašinėjimą ir, aplamai, stengėsi išplėsti vadinamą kultūrinį bendradarbiavimą.

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 18 d.

KAIP BUVO ATGAIVINTA ŠV. PETRO IR POVILO BAŽNYČIA VILNIUJE

Baltimorės The Sun korespondentas P. J. Kumpa kalbasi su klebonu kun. M. Tarvydžiu

Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje.

Baltimorės dienraščio The Sun korespondentas Peter J. Kumpa pradėjo seriją straipsnių apie Vilnių. Gruodžio 7 d. jis parašė idomų straipsnį apie katalikų bažnyčias Vilniuje. Kumpa, kuris iš pavardės atrodo lietuvis, taip rašo:

Kai prieš 11 metų kun. Mykolas Tarvydis buvo paskirtas klebonu Šv. Petro ir Povilo bažnyčiai, tai šis 17 šimtmečio barokinio meno kūrinys dar nebuvo sutvarkytas. Ši katalikų bažnyčia, kurios vidus papuoštas puikiais italų skulptūros kūriniiais, buvo apleista. Buvo tamsi ir niūri. Laikė mišius vos pora gėlių puošdavo altorių. Nebuvo choro. Pasikeitus valstybės sienoms, daugelis lenkų kilmės parapijonų išsikėlė į Lenkiją.

Dabar bažnyčia sekmadieniais perpildyta lankytoju iš viso miesto. Remontas jai gražino buvusį puošnumą. Dabar dviejų chorų giedojimui pritaria muziko grojami vargonai. Būty per daug sakyti, kad Romos Katalikų Bažnyčia šioje vienintelėje katalikiškoje respublikoje Sovietų Sąjungoje būty taip gerai susitvarkiusi, kaip šv. Petro ir Povilo bažnyčia, bet yra aiškūs religinio aktyvumo ženklai, kuriuos tuo tarpu komunistų partijos autoritetai pirma kaip faktą. Valdžia bet gi mano, kad kai senoji karta išmirs, tai jaunieji bus greičiau linkę prie partijos skelbiamų ateistinių idealų.

Atrodo, kad bažnyčia ir valstybė čia yra susitvarkiusios geriau, negu kitose Sovietų Sąjungos dalyse. Vilniuje yra 10, o gal net 14 bažnyčių, kurios yra atidarytos tikintiesiems. Į šį skaičių įeina ir puikl gotiška šv.

Onos bažnyčia, taip pat šv. Rafaelio, Nekalto Prasi-dėjimo ir šv. Mykolo bažnyčios. Be to, šv. Teresės ir Aušros Vartų koplyčia, kur tikintieji klūpo šaligatvyje ir meldžiasi prieš stebuklingąjį paveikslą.

Is 33 Vilniaus katalikų bažnyčių daugiau nei pusė yra uždarytos. Katedra yra paversta meno muziejum, o šv. Mykolo bažnyčia — statybinių medžiagų parodos namų. Kitos bažnyčios paverstos skaityklomis, arba naudojamoms proletariato reikalingoms.

Apaštališkas administratorius Lietuvai, Vilniaus vyskupas Julionas Steponavičius, yra Lietuvos Taikos Komiteto narys. Taip pat veikia Telšių, Panevėžio ir Kauno vyskupijos. Vieno vyskupo vieta yra laisva ir tikimasi, kad ją užpildys Vatikanas, neseniai padaręs tris naujus paskyrimus diocezijoms. Paskutiniaisiais metais yra mirę du vyskupai.

Katalikiškas mokyklos steigti draudžiama. Visos mokyklos yra valstybinės. Tik Kaune veikia kunigų seminarija, kurioje dabar mokosi 100 klerikų. Yra pastebima ir kitų bažnyčių su valstybe bendradarbiavimo formų. Pavyzdžiui, valstybinė knygų leidykla spausdina maldaknyges lietuvių kalba ir dabar ruošama penktoji laida. Antrosios laidos prieš pora metų buvo išleista 50,000 egzempliorių. Ta pati leidykla leidžia religinio turinio kalendorius ir kitus dalykus.

Yra planuojama leisti laikraštį, kurį redaguotų lietuvių kunigai, bet dar nežinia kada jis pasirodys. Daugelis kunigų, kaip, pavyzdžiui, kun. Tarvydis, rašė straipsnius literatūriniais savaitraščiams, bet ne religinėmis temomis.

Nežiūrint didelio lenkų skaičiaus išvykimo, šv. Petro ir Povilo bažnyčia dabar turi apie 9,000 parapijonų, vadinasi, tiek pat, kiek jų buvo kai kun. Tarvydis atvyko. Bet ir dabar šios parapijos narių skaičių sudaro pusiau lietuvių ir lenkai. Klebonas tikisi, kad ši parapija savo narių skaičiumi nuolat augs.

"Mes esame čia laimingi," sako klebonas, "nes ši Vilniaus miesto dalis yra geriausia ir valdžia stato daug gyvenamųjų namų takalnyje. Čia yra didelis gyvenamas namas rašytojams, kitas dailininkams, dar kiti namai statomi įvairioms ministerijoms."

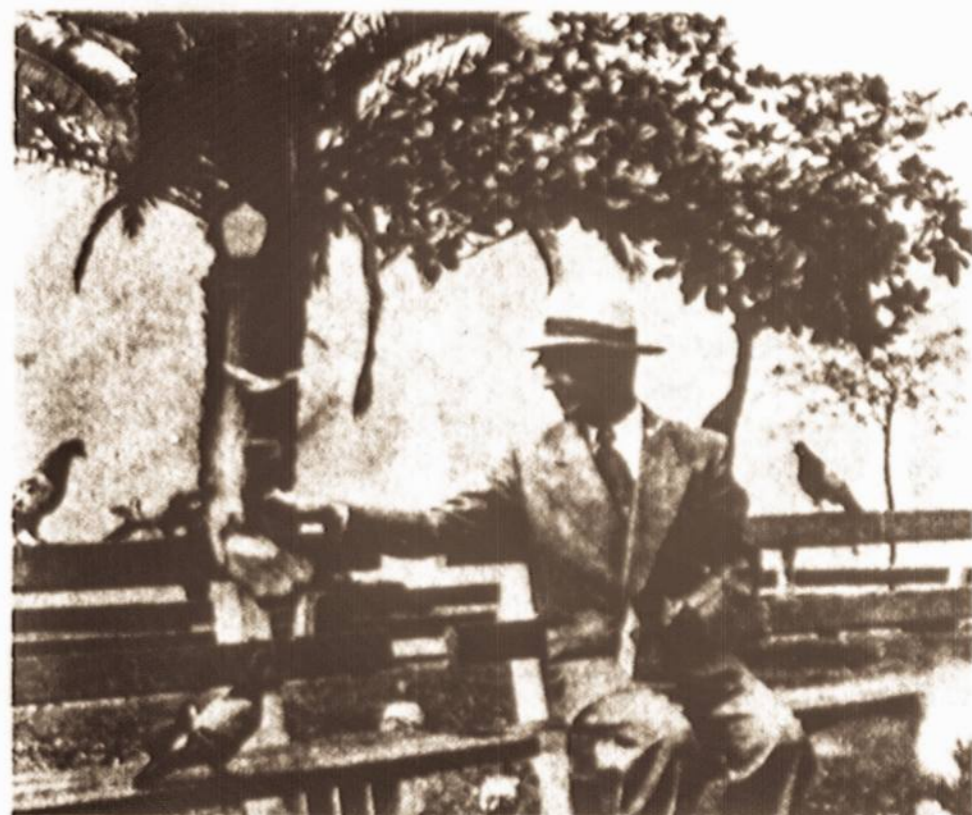
Kun. Tarvydis sako, kad daugelio jo parapijos narių yra intelektualai su šeimomis. "Daugelis intelektualų ateina į pamaldas," sako kunigas. "Žinoma, aš negaliu pasakyti, ar jie ateina melstis ar tik pasiklausyti giesmių ir muzikos."

Dabartinis vargonininkas, lenkas Jonas Zebrowski, yra suorganizavęs lietuvių ir lenkų chorą ir už savo paskutinį darbą laimėjo nacionalinę premiją. Jis taip pat dažnai vakarais ruošia bažnytinius koncertus, groja Bachą ir Haydn, kas sutraukia daug klausytojų. "Jie sako, kad akustika šioje bažnyčioje yra nepaprasta" pridūrė klebonas. Dideli statybos darbai sutraukė daug jaunų darbininkų, toliau kunigas aiškina, ir tai padidina bažnyčios lankytojų skaičių. Daugelis yra iš kitų respublikos, pavyzdžiui, iš Gudijos. "Gudai daugiausia meldžiasi," sako kun. Tarvydis.

Faktiškai kiekviena šeima priklauso šiai parapijai, sako klebonas. Vienas kitas šeimos narys užėina į kleboniją ir pasikviečia kleboną vizitui. Viskas kaip senais laikais, sako kun. Tarvydis. Kartu su juo dirba dar vienas kunigas, Trečiasis, Juozapas Stankevičius, žinomas filosofas, literatas ir lingvistas, mirė prieš metus laiko. Jis buvo 97 metų amžiaus.

Kitas didelis dalykas, kuriuo didžiuojasi klebonas, tai bendradarbiavimo dvasia šv. Petro ir Povilo parapijoje. Į tas pačias pamaldas ateina lenkai ir lietuvių ir, sugniaužę kumštis, demonstruoja savo tautines ambi-

(Nukelta į 10 psl.)

LEONAS BRIEDIS

Pagaliau — pagavome Briedį. Leoną Briedį. Vienybės bendradarbį — fotografą, kaip matote čia nuotraukoje, bevašinant karvelius, viename iš gražiausių Los Angeles miesto parkų — pavadintų generolo McArthur vardu.

Leonas Briedis nėra fotografas profesionalas (Lietuvoje buvęs mokytoju), bet yra to meno mėgėjas ir kaip toks yra taip išspecializavęs, kad fotografijos srityje gali pralenkti daugelį profesinių fotografų.

L. Briedis savo aparatu turi užfiksavęs šimtus lietuviškojo gyvenimo įvykių — nuo gyvenimo Vokietijos stovyklose iki puošnių ir ištaigingų vilų jau čia Amerikoje. Milžiniškuose albumuose jo puikiai sutvarkyta fotografinė medžiaga išliks istoriniu dokumentu ateičiai apie lietuvišką gyvenimą tremtyje, kiek tai pajėgė apimti jo objektyvas, įvairūs minėjimai, sukaktys, šventės, piknikai, vestuvės, vardinės ar bet kokios kitokios "valdiški" ar privatus lietuviški susibūrimai — nelieka nepastebėti "Briedžio akies."

Ir netik lietuviškus susibūrimus L. Briedis savo objektyvu stebi: jis turi daug laisčių nuo vyskupų, kardinolų, generolų, senatorių ir net viceprezidento R. Nixono su padėkomis už L. Briedžio padarytas ir jiems nusijusias nuotraukas, vienokia ar kitokda jų čia lankymosi proga.

L. Briedis yra labai judrus, gyvo ir linksmo būdo, mėgsta anekdotus ir špokus. Turi gražius namus su dideliu sodu ir... dar nevedęs.

KLAUSKITE PATYS SAVES

Į žemiau pateiktus klausimus jums atsakys firma, kuriai rūpi geras patarnavimas prieš jums siunčiant

DOVANŲ PAKETUS Į U.S.S.R.

1. Ar firma yra patikima?
2. Ar yra tai įrodžiusi?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja, išsiunčia ir paruošia visus reikiamus dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias įpakavimui dėzes?
5. Ar ištikro ši firma dirba daugiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji yra oficialiai patvirtinta?

Atsakymas bus TAIP ir visus aukščiau pateiktus klausimus, jeigu jūs savo dovanų paketus siųsite per bet kurį iš skyrių:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St. PHILADELPHIA 6, PA. WAlnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900	263 Market St. NEWARK 2, N. J. MArk 3-1968
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399	6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, MASS ANDrew 8-8764
1313 Addison Rd. Superior Ave. & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTah 1-0807	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. BAker 5-5923	346 Third Ave. PITTSBURG 22, PA. GRant 1-3712

SIŪSKITE JUSŲ PAKETUS TUO JAU MUMS
MĖS JUOS IŠSIŪSIME GREIČIAU

ŠVENČIŲ PROGA
VIENYBĖ
- geriausia dovana -
Prenumerata 1 M. \$7.00
Studentams \$5.00

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS
JUOZAS KASLAS
Savininkai

- SUNOCO -

Telefonas: APplegate 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES
A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos patarnavimu siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą

PACKAGE EXPRESS & Travel Agency, Inc.

Licensed by USSR

BROOKLYN, N. Y. - 1530 BEDFORD AVENUE
Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. - 312-314 MARKET STREET
Tel. MI 2-1681 ir BOWling Green 9-6992

Per mūsų firmą siuntiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose. * Prie firmos įstaigų yra krautuvės. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 - 6, šventad. ir sekm. nuo 9 - 4.

MŪSŲ SKYRIAI

78 SECOND AVENUE NEW YORK 3, N. Y. OREgon 4-1540	11601 JOS. CAMPAU AVE. DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	651 ALBANY AVENUE HARTFORD 6, CONN. CHopel 7-5164
832 NORTH 7th STREET PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747	107 SO. VERMONT AVE LOS ANGELES 4, CALIF DUNKirk 5-6550	241 N. ASHLAND AVE. CHICAGO 22, ILL. HUMBoldt 6-2818

Norėdami gauti daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogą.

A. A. KONSTANCIJAI PLECHAVIČIENEI MIRUS,

nuoširdžią užuojautą reiškiamo

Elenai Legeckienei, gen. Povilui Plechavičiui
ir visai šeimai.

LIUCIJA IR VINCAS ŠAUDŽIAI

MIRĖ SILVESTRAS LEONAS

Lapkričio 17 d. Kaune mirė teisininkas pulkininkas Silvestras Leonas.

Jis gimė 1894 m. sausio 15 d. Leskavos kaime, Vėlverių valsčiuje, Marijampolės apskr. Savo dėdės kunigo Silvestro Leono remiamas, jis lankė Suvalkų gimnaziją. Kilus pirmam pasauliniam karui, Silvestras Leonas persikėlė į Vilnių, kur ir baigė gimnaziją. Besimokydamas Vilniuje, jis buvo aktyvus lietuvių moksleivių austrininkų kuopelės narys.

Bestudijuojant Maskvos universitete, Leonas buvo mobilizuotas 1916 metais į rusų kariuomenę, kur, baigęs karo mokyklą, tapo karininku.

Grįžęs į Lietuvą, dalyvavo nepriklausomybės kovose – 8-to pėstininkų pulko eilėse, eidamas kuopos vado, o vėliau batalijono vado pareigas. Buvo apdovanotas už pasižymėjimą kovose Vyties kryžiumi su kardais.

Skaitytojai, kurių prenumerata baigėsi, ar greitai laiku baigsis, maloniai prašomi naudoti šį kuponą, siunčiant savo mokėstį.

(Kada jūsų prenumerata baigiasi – žiūrėkite greta savo vardo ir adreso laikraštyje.)

VIENYBĖ

192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N.Y.

Siunčiu prenumeratą už Vienybę:

- Už tris metus \$15.00
- Už du metus \$12.00
- Už vienerius metus \$7.00

Vardas _____

Adresas _____

Miestas _____

Zona _____ Valst. _____

1920 metais pasižymėjo malšinant bolševikų suruoštą suklimą Santiuose ir Aukštojoje Panemunėje.

1925 metais, baigęs Lietuvos Universiteto teisių fakultetą, perėjo į teisininko darbą. Buvo taikos teisėju Telšiuose ir Biržuose, Apygardos Teismo nariu Šiauliuose, o nuo 1933 m. Apeliacinų Rūmų narys.

1934 m. birželio 16 d. paskirtas Lietuvos kariuomenės teismo pirmininku. Juo būdamas pirmininkavo visą mėnesį tęsusiai Klaipėdos hitlerininkų – neumaninkų bylai, kuri buvo lyg pirmasis mažas Nurenbergas...

1939 m. kovo 27 d. tapo vidaus reikalų ministru. Vėliau vertėsi advokato praktika. Vokiečių okupacijos metu buvo Malūnų tresto juriskonsultu.

Bolševikų buvo suimtas 1940 metais pirmųjų suėmimų metu (liepos mėn. pradžioje). Kalintas ir kankintas kurį laiką Maskvos Butikrų kalėjime. Tardymui papildyti gražintas į Kauno kalėjimą, iš kur išlaisvino kilus rusų – vokiečių karui.

Rusams antrą kartą okupavus Lietuvą, liko Lietuvoje. Buvo suimtas ir nuteistas. Virš dešimt metų iškenčėjo žiauriausiose sąlygose darbo stovyklose šiaurės Sibire.

1956 metais grįžo į Lietuvą, suardyta sveikata, invalidas. Silvestras Leonas buvo energingas žmogus ir gilus patriotas. Jo pasiryžimas nesitraukti į Vakarus bet likti Lietuvoje ir kentėti kartu su tauta, rado jo didelę meilę savo gimtam kraštui.

Nežinrint didžiausių kančių ir vargų, iškenčėtu komunistų kalėjimuose ir katorose, Silvestras Leonas nepalūžo dvasioje. Savo laisvuose esamą padėti Lietuvoje jis vadina "klaiklia dabartimi."

Tebūna jam lengva Lietuvos žemele, priglaudusi jį šalia jo mirusių tėvų Plutiškių kapinėse.

Tautininkų Klubas, Brooklyne, gruodžio 12 d. išsirinko naują valdybą: Pirm. D. Klinga, vicepirm. Pr. Narvydas, sekretorius J. Parojus, išdininkas J. Jankus, klubo reikalų vedėjas J. Gudelis.

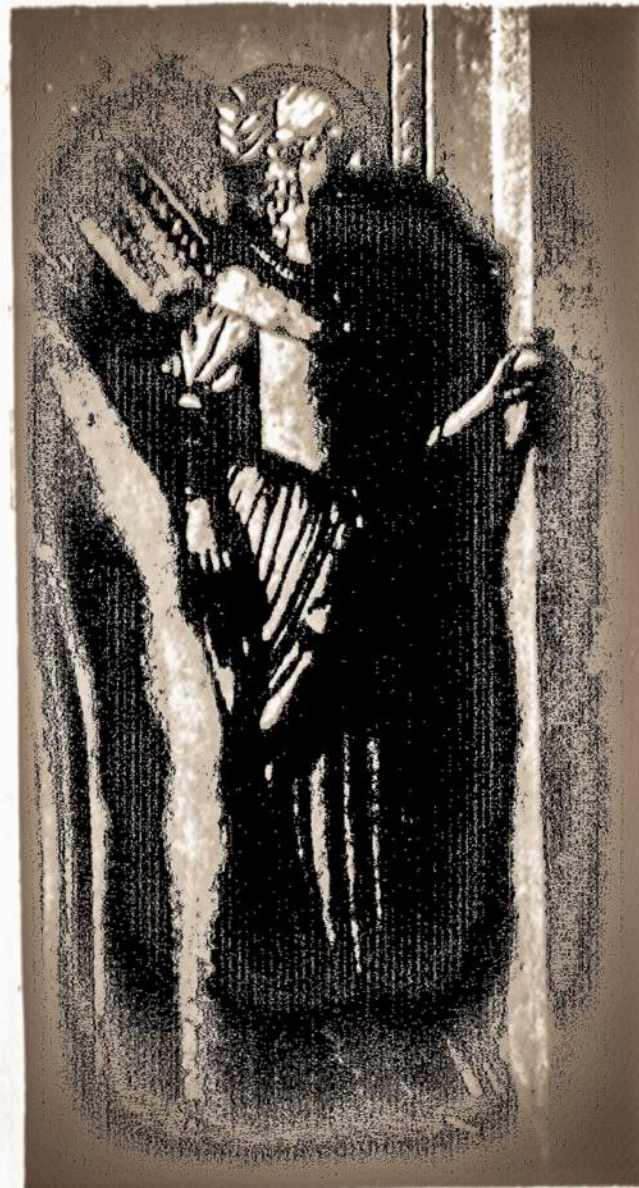
KAIP BUVO ATSTATYTA ŠV. PETRO IR POVILO BAŽNYČIA VILNIUJE

(Atkelta iš 9 psl.)

cijas. Sešeris mišios vasarą ir ketverios žiemą yra laikomos atskirai lankams ir lietuviams.

Kun. Tarvydis, pats būdamas lietuvis, žiūri, kad kiekvienoms pamaldoms būtų uždegtas lygus skaičius žvakių altoriuje. Turėdamas 60 klapčiukų, jis taip pat žiūri, kad mišioms tarnautų lygus skaičius iš abiejų tautybių. Parapija turi tiek jaunesnio, tiek senesnio amžiaus žmonių, neskaitytą studentų iš įvairių aukštųjų mokyklų. "Kai į pamaldas ateina įvairių institutų studentės su kepuraitėmis, tai bažnyčia atrodo kaip grybų laukas," juokauja klebonas. Jis tvirtina, kad egzaminų metu bažnyčia visada būna pilna susirūpinusių studentų...

Ši graži bažnyčia visada papuošta gyvomis gėlėmis, kurių dalis dažnai perleidžiama kitoms, šiuo atveju mažiau laimingesnėms, bažnyčioms. Valstybė padeda daryti remontus, suteikdama ilgametes banko paskolas statybos reikalingam.

Skulptūros fragmentas

Parapija vargiai galės sudaryti tokią sumą. Nors klebonas sako, kad kiekviena šeima duoda po 100 rublių ir daugiau pataisymams. Bendrai bažnyčia išsiverčia. Šv. Petro ir Povilo bažnyčia buvo pradėta statyti 1668 metais ir baigta per septynis metus. Ją statė Mykolas Pacas, Vienos palatinato kunigaikštis, išvaręs rusų kariuomenę iš miesto. Pietro Peretti ir Giovanni Maria Galli (iš Milano) vadovaujant, bažnyčią tinkavo 200 darbininkų. Laikė aštuonių metų buvo padaryta 2,000 atskirų skulptūros dalykų. Altorius ir sakykla buvo baigti tik 19 šimtmečio pradžioje.

Lankytojai, bent vienai valandai sustoję Vilniuje, ateina pasižiūrėti šio puikaus meno kūrinio. Jie čia visada randa maldininkus. Laikė karo padegamoji bomba pataikė į pastatą, bet, laimei, nesprogo. Vilniaus miesto architektai yra tokios aukštos nuomonės apie šią bažnyčią, kad dabar jie ruošiasi išleisti atskirą monografiją.

JOSEPH ANDRUSIS INSURANCE

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders),

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE
Woodhaven, 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 v. v.
Sėkm. 1 val. p. p. iki 5 v. vak.

AR NEPERMOKATE

už savo automobilio apdraudg?

Virš 21,000 automobilių savininkų moka daugiau, negu reikalinga. Jei tik jūsų vairavimo rekordas yra geras, jūs esate kvalifikuotas: dideliame apdraudos sutaupymui, geresnei savo apsaugai ir greitesniam patarnavimui reikalaujant nuostolių atlyginimo. Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS
84-14 JAMAICA AVENUE
Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 3-1477
Namų adresas:

106-53 95th St., Ozone Park 17, N. Y.

Visame New Yorke nerassite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte - koncertą, šokių, vestuves ar prakalbas - salėse gali TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIŲ.

L. MOLIN - Reikalų Vedėjas

320 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVERGREEN 7-1123

Park Florist

MATTHEW MAŽEIKA
SAVININKAS

Geles pristatomos i bet kurias pasaulio vietas.

80-15 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 9-3112

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS,
Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona Pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams

Patarnavimas sąžiningas ir greitas
36-40 STAGG STREET
BROOKLYN 6, N. Y.
Telefonas: STAGG 2-5938

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobiliui reikalingas bet koks - didelis ar mažas pataisymas. COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS 85-42 WOODHAVEN BOULEVARD WOODHAVEN, N. Y. (86th Ave. kampas, prie Jamaica Ave.) Telefonas: VIRGINIA 6-9683

Dorion's

MFG'S OUTLET STORES, INC. Mūsų krantuvėje gausite viską kas reikalinga artimiesiems Tėvynėje: vilnonės, silkinės ir kitokios medžiagos zemesnėmis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namu papuosimui: fiberglass ir kt.

148-09 JAMAICA AVENUE
JAMAICA 35, N. Y.
(Išlipti Sutphin Blvd. stotyje)
Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą GAUNA 10% NUOLAIDĄ.

UNIVERSAL SAVINGS

DABAR MOKA
UŽ APDRAUSTUS
SHARE ACCOUNTS

4 1/4 %

DIVIDENDO
SĖRŲ SĄSKAITOS
INVESTMENTUS

Užėikite šiandien arba telefonuokite tuojau, kad galėtumėte gauti didesnę nuosimti už savo santaupas.

UNIVERSAL SAVINGS & Loan Association

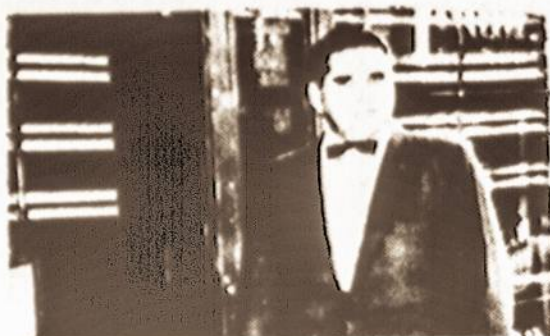
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO, ILLINOIS
TELEFONAS: HAYMARKET 1-2028

VISOS TAUPYTOJŲ SĄSKAITOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00

White Horse Tavern

BARAS, RESTORANAS IR SALE PRANAS, BRUČAS, Savininkas Duodami polaidotuviniai pietūs

86-16 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-9519

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

BARAS IR RESTORANAS

Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai

GERIAUSI GĖRIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Sales šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai.

SPAUDOS KIOSKAS

Visais reikalais kreipiamas į klubo reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITĮ. Tel. EV 4-9672
280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Šv. Kazimiero kapų)

Telefonas: BEdarcrest 3-6335
KALBA LIETUVIŠKAI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

- PHILADELPHIA, PA. -

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Kopolyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

LIETUVIŲ MOTERŲ PADĖKA

Liet. Moterų Atstovybės New Yorko Klubas dėkoja visiems prisėjusiems aukomis, darbu ir bi-lietu platinimu Tarptautinės moterų parodos metu: Dail. Č. Janušui, Liet. Konsulatui, V. Stasiuskui, prel. J. Balkūnui, dr. A. Trimakui, ALT New Yorko skyriui, LB New Yorko apygardai, kun. L. Jankui, Mot. Vienybei, E. Kulber, Tėvui L. Andriekui, kun. J. Račkauskui, Siuvėju Lokaui, J. Matulaitienei ir jos šokėjų grupei, Rūtos ansambliui ir vedėjui A. Kačanauskui, J. J. Stukui, L. Stukui, P. Lisauskui, R. Kūlytei, I. Dilienei, O. Valaitienei, A. Kulpavičienei, B.

Paprockienei, J. Simutienei, B. Spūdienei, studentams B. ir K. Nemickams, V. Stroliai, P. Saknaitienei, P. Buračui, Ginkams, B. Oniūnui, J. Šileikiui, J. Sneideraičiui, P. Vėbrai, skautėms, spaudai ir kt.

Valdyba

Lietuvių Moterų Atstovybės New Yorko klubo aukos, gautos Tarptautinės moterų parodos metu, paskirstytos taip: Vokietijos regionalinei valdybai 50 dol., Vasario 16 gimnazijai 20 dol., Balfui 20 dol., Lituanus 10 dol.

MIRĖ P. ZORLANDA

Tik šiomis dienomis sužinota, kad lapkričio 29 d. Jamaica ligoninėje mirė Povilas Zorlanda, 81 m. Velionis buvo žinomas siuvėju kontraktorius Brooklyne. Palaidotas gruodžio 2 d. iš Apreiškimo parapijos bažnyčios. Paliko giliame liūdesyje žmoną Kotriną, sūnų Povilą, marčią Patriciją, dukterį Dorothy Sundermier, brolių Joną ir du vaikaičius.

Velionis buvo Vienybės skaitytojas.

Metams baigiantis, skaitytojai maloniai prašomi atnaujinti prenumeratą.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Greitai!

TAIP JŪSŲ PINIGAI ČIA AUGA!
Atidarykite savo taupomąją sąskaitą
DABAR!

Paskutinis
Dividendas **3 1/2%** į metus

Dividendai išmokami 4 kartus į metus
nuo depozito dienos

THE *Kings County*
SAVINGS BANK

1860-----1960

ŠIMTO METŲ PATARNAVIMAS TAUOYTOJAMS

135 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation

TAUTIEČIAI!

Pasinaudokite proga ir pasiūskite šventėms dovanų savo artimiesiems į LIETUVĄ. Šiam tikslui Jums sąžiningai ir daug pigiau, negu kur kitur, patarnaus:

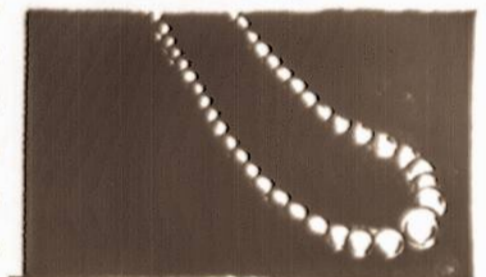
LITHUANIAN TRADING COMPANY ATSTOVAS

JONAS DAUGIRDAS

337 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV 4-1232, EV 7-4940 Reikalaukite katalogu

GINTARAS KALĖDOMS

GENUINE
Amber
GEM OF THE AGES

GINTARAS LIETUVOS AUKSAS

Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamomis kainomis.

Užsakoma per pastą.

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

Jackson Heights, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekiamo: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Av. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Cypress Bedding & Mattress Co.

3427 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Trys aukštai didžiausiam baldų ir lovų pasirinkimui.

Vertingos dovanos naujlems klientams.

Telefonas APPLGATE 7-8802

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

VIENYBĖ

Jonas Budrys, Lietuvos Gen. Konsulas, kuriam sausio 15 d. New Yorke ruošiamas 70 metų sukakties minėjimas, pereitą savaitę vėl buvo susirgęs.

Dr. J. K. Valiūnas, Neries bendrovės direktorius, biznio reikalais lankėsi Europoje - Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje, Vokietijoje, Suomijoje ir kituose kraštuose.

V. Žukauskas, aktorius, ruošia Vienybėi straipsnį apie pirmąjį lietuvišką spektaklį 1889 m. Plymouth, Pa. Vadinasi, visu dešimtmečiu anksčiau už "Amerika pirtyje" pastatymą Palangoje.

U. Bacevičienė, žinoma vienybėtė, šventėms išvyksta pas savo sūnų kapitoną Algirdą Bacevičių Marylando valstybėje.

D. Klinga, mūsų bendradarbis, pereitą trečiadienį išskrido į Floridą, kur žada pabūti apie mėnesį laiko.

Jokūbas J. Stukas, Lietuvos Atsiminimų radijo programų direktorius, mums praneša, kad numatyta jo kelionė su prekybininkų misija į Europą, Vidurio Rytus ir Afriką atidėta iki 1960 kovo 2 d.

Kl. Simonas, mūsų skaitytojas ir bičiulis, pereitą savaitę išskrido mėnesiui atostogų į Floridą.

J. Brazinskas, teisininkas, buvęs Lietuvos valstybės gynėjas, yra susirgęs ir paguldytas Yonkers ligoninėje. Ligonis yra dr. Finkelšteino priežiūroje. Liga nepavojinga.

Z. Kolba, dailininkas, vietoj kalėdinių sveikinimų savo draugams ir meno bičiuliams, aukojo 10 dol. Ciurlionio Galerijai Chicagoje.

A. R. Ružancovas, savo laiške Vienybėi, primena, kad jo vadovaujama Liet. Bibl. Tarnyba per 14 metų savo veiklos gavo iš leidyklų tūkstančius tomų knygų ir dar daugiau periodinių leidinių. Adresas: Lith. Bibl. Serv., 1132 N. Walnut Street, Danville, Ill.

Dail. Adomo Galdiko darbas "Medžiai", išstatytas Society of Four Arts parodoje Palm Beach, Floridoje, laimėjo James Cameron Clarke vardo premiją.

Jonas Talalas, teisininkas, žinomas veikėjas Chicagoje, atvykęs į ALT suvažlavimą New Yorke, ta proga aplankė ir Vienybės redakciją.

Algirdas Gustaitis, mūsų bendradarbis Los Angeles, Cal., vietoje kalėdinių sveikinimų, 10 dolerių auksu o Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondui, prašydamas jais paremti prof. Vaclovo Biržiškos raštų išleidimą.

Salomėja Valiukienė, dainininkė, peritą ketvirtadienį išskrido į Chicago, kur viešės iki gruodžio 26 d.

Pranas Narvydas, žinomas veikėjas, užprenumeravo Vienybę, kaip Kalėdinę dovaną. Bronlui Banaičiui, gyv. Brooklyne.

J. Pašukonis, spaudos klosko Liet. Pli. Klube vedėjas, prašo priminti, kad perkant kalėdines dovanas, negalima pamiršti ir lietuviškos knygos. Knygų ir lietuviškų dovanų galima gauti spaudos kloske, 280 Union Ave. Brooklyne.

RUOŠIAMAS KALĖDŲ EGLUTĖS VAKARAS

Maironio Šeštadieninė Mokykla Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne, ruošia Kalėdų Eglutės vakarą, kuris bus gruodžio 27 d. 4 v. p. p. Programoje: gyvieji paveikslai, Br. Buivydaite "Stebuklingoji radasta", 3 veiksmy pasaka, kurią vaidins vyresnieji mokyklos mokiniai, Kalėdų Senelis su dovanomis ir jaunųjų mokinių pasirodymai. Laimėjimai, gausus bufetas, žaidimai ir šokiai. Įeinant auojama 1 doleris.

New Yorke lietuviai, kuriems nuoširdžiai rūpi, kad mažieji būtų auklėjami lietuviškoje dvasioje, kviečiami gausiai atsilankyti.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Peritą šeštadienį Santaros Šviesos Federacijos (Festival salėje New Yorke suruošto vakaro programos dalyviai: (iš k. į d.) Jurgis Blekaitis, Henrikas Kačinskas, Aušra Bendoriūtė-Blekaitienė, Antanas Škėma ir K. Škėmaitė (skaito). Šiame vakare buvo paminėta pirmojo "Amerika pirtyje" pastatymo (Palangoje) 60 metų sukaktis.

Valiukienė, Brazis ir kiti - Vienybės koncerto programoje

Kaip jau buvo pranešta, Vienybės metiniame koncerte, kuris įvyksta 1960 m. vasario 7 d. Webster Hall New Yorke, bus lietuviškų operų panorama: bus Petrausko "Birūtė", Eglė žalčių karalienė", Šimkaus "Pagirėnai, Ponchielli "I Lituani" ir kt. Koncerto programoje dalyvaus žinoma solistė Salomėja Nasvytytė-Valiukienė, baritonas Algirdas Brazis ir visa eilė kitų dainininkų, apie kuriuos bus pranešta kitą savaitę.

Vienybės koncerto programoje bus daug įdomių kūrybinių staigmenų. Kaip paprastai, savo tu-

riniu, Vienybės koncertų programos būna geriausias iš visų lietuviškų koncertų, todėl ir ruošiamasis tradicinis koncertas 1960 m. vasario 7 d., neapvils

publikos.

Jau dabar galima pranešti, kad koncerte dalyvaus išvyčių asmenybių, nekalbant apie svečius iš kitų miestų.

Savaitgalio deimančiukai

"Rašyk, rašyk. Sakyk, kad gailiuosi jaunystės jo." - tebeskamba Karaliaus Jogailos žodžiai, gyva sceniska teisybe aktorius A. Škėmos praeitą savaitgalį tarti Šviesos ir Santaros suruoštajame šešiasdešimties metų sukakties minėjime nuo pirmojo scenos veikalo "AMERIKA PIRT YJE" pastatymo.

Kokių didelių įsijautimų buvo atkurta scena iš A. Škėmos "ŽIVILĖS", kada šalia aktorius ir autorius A. Škėmos prisėdo nepamainomasis Henrikas Kačinskas... Rodos imtum ir bent vogčiomis paliestum tą didžiulę aukso skrynią... O jiedu tarėsi, viens kitą įtikinėjo, zarstė auksą, žvilgantį žvangantį, tikrą... Žinoma, buvo vienas kitas, kuris to nematė ir nejautė, nes jį viliojo bare skambantieji stiklai... Ne viską gali žmogus dviem akimis pamatyti ir abiem ausim išgirsti...

Tie du Balio Sruogos "MILŽINO PAUNKSMĖS" ir Antano Škėmos "ŽIVILĖS" gabalai ir buvo naujos lietuviškos dramaturgijos perlai, mūsų aktorių patiekti deimančiukai.

Tik dėl tų dviejų istraukų nebuvo gaila kelionės į gražiąją Vacio Steponio svetainę. O tokių deimančiukų tą vakarą buvo ir daugiau. Šalti šurpuliukai per kūną ėjo, kai aktorius H. Kačinskas Kazimiero Sapiegos žodžiais į parengimo dalyvius tarė:

"Žiūrėkit, žmonės, į mane, Pažįstat?

Aš - tmonas didysis Lietuvos ir Vilniaus vaivada. Paskendęs turtuos, Prieš jus kaip vaikas stoviu, be kepurės..."

Mačiau, kaip susirinkusieji širdin dėjosį tragiškuosius Kazimiero Sapiegos žodžius ir tragiškąjį mūsų tėvynės likimą.

Tą vakarą mes visi klydome į Vinco Krėvės vaizduojamus laikus. Už saulę šviesesni turime būti, kaip to troško Šarūnas - anas Dainavos kunigas, norėdami laimėti savo kovą.

Daugelis, tikiu, galvojo, kad "AMERIKA PIRT YJE", tas palangiskis spektaklis, nuo kurio čia ir buvo minėta 60-ties metų sukaktis -- buvo eilinis. Kas žino? Tai buvo 1898 metais. Tačiau "AMERIKA PIRT YJE" klausytojams pristatyta aktorių H. Kačinsko ir A. Blekaitienės, veikalą iškelė ir padarė jį nepamirštamą.

Tą praeito savaitgalio staigmeną mums patiekė Santaros - Šviesos Federacija New Yorke. Už tai, tikiu, visi atsilankiusieji į minėjimą bus ilgai dėkingi.

Jurgis Blekaitis, skaitęs paskaitą apie lietuviško teatro kelį, jo vystimąsi, laimėjimus ir likimą, taip pat buvo įdomūs.

Vakarui vadovavo santarietės Daiva Audėnaitė ir Kristina Škėmaitė.

Algirdas Brazis, buvęs Metropolitan Operos solistas, ateinančio Vienybės koncerto programoje (1960 m. vasario 7 d. Webster Hall, New Yorke, dainuos lietuviškų operų arijas iš "Eglė Žalčių karalienė", "I Lituani", "Birūtė", taip pat ir iš "Il Trovatore operos, kurią stato Chicagos Vyrų Choras. Be Brazio, iš Chicagos atvyksta ir kitų solistų, apie kuriuos bus pranešta kitą savaitę.